

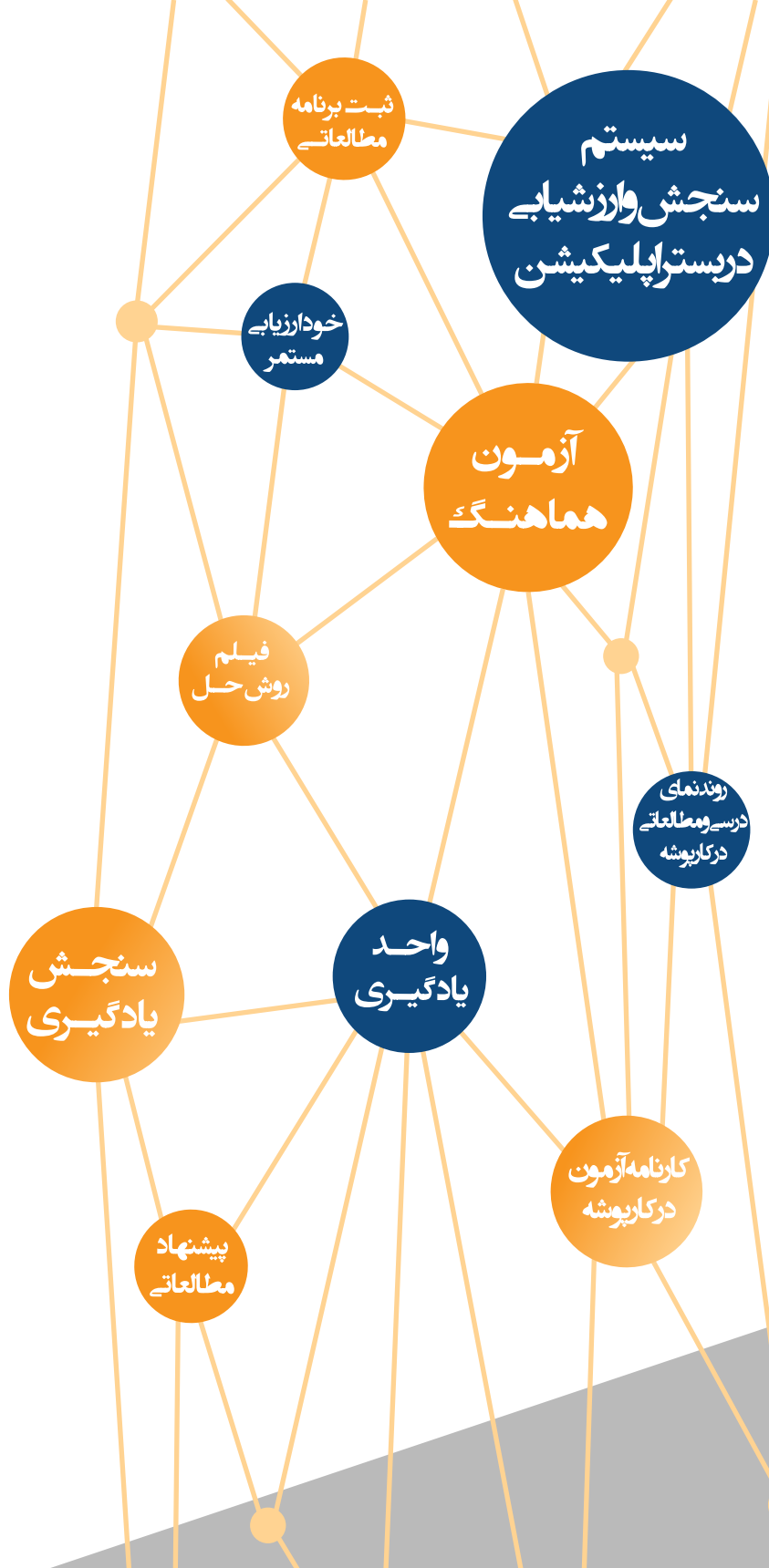
مرکز نوآوری های آموزشی مرآت

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵

آزمون

هماهنگ

دفترچه سوال و پاسخ
شماره ۲
دهم انسانی

ردیف	مواد آزمون	تعداد سوال	محتوای آزمون
۱	ریاضی و آمار	۱۵	فصل ۱ و فصل ۲ (درس ۱)
۲	اقتصاد	۱۰	درس های ۱ تا ۵
۳	علوم و فنون ادبی	۲۰	درس های ۱ تا ۵
۴	عربی	۱۵	درس های ۱ تا ۳
۵	تاریخ ایران و جهان	۱۰	درس های ۱ تا ۶
۶	جغرافیا	۱۰	درس های ۱ تا ۴
۷	جامعه شناسی	۱۰	درس های ۱ تا ۶
۸	منطق	۱۰	درس های ۱ تا ۴

۱. به ازای چه مقدار a معادله $(a - 2)x^2 + 4x + a = 0$ یک معادله درجه اول می‌باشد؟

- ۱ ①
۲ ②
۳ ③
۴ ④

پاسخ

② این معادله در صورتی درجه اول است که ضریب x^2 در آن برابر صفر باشد و به ازای $a = 2$ معادله درجه اول خواهد بود.

فصل

فصل ۱: معادله درجه دوم

واحد یادگیری

درس ۱: معادله و مسائل توصیفی

زیرواحد یادگیری

شناخت معادله درجه ۱

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۲. اگر پنج برابر مساحت یک زمین به علاوه نصف آن برابر ۱۱

هزار مترمربع باشد، مساحت زمین چند هزار مترمربع است؟

۱) ۵

۲) ۴

۳) ۳/۵

۴) ۲

پاسخ

۴. فرض کنید مساحت زمین برابر x هزار متر مربع باشد، در این

صورت:

$$5x + \frac{1}{2}x = 11 \Rightarrow \frac{11}{2}x = 11 \Rightarrow x = 2$$

پس مساحت زمین ۲ هزار مترمربع است.

فیلم پاسخ

۳ اگر معادله $(ax + 4)^2 = a - 3$ دارای ریشه مضاعف باشد، آن ریشه کدام است؟

- ① -3
 ② $-\frac{4}{3}$
 ③ $-\frac{1}{3}$
 ④ 3

پاسخ

۲ معادله $(x - m)^2 = n$ در صورتی دارای ریشه مضاعف است که $n = 0$ صفر باشد.

$$(ax + 4)^2 = a - 3$$

$$a - 3 = 0 \Rightarrow a = 3$$

پس معادله به صورت زیر درمی آید:

$$(3x + 4)^2 = 0 \Rightarrow 3x + 4 = 0 \Rightarrow x = -\frac{4}{3}$$

فصل

فصل ۱: معادله درجه دوم

واحد یادگیری

درس ۲: حل معادله درجه ۲ و کاربردها

زیرواحد یادگیری

حل معادله درجه ۲ با روش مربع کامل

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۴. به ازای چه مقدار m معادله‌های درجه اول $3x + 2 = m$ و $mx - 2 = 3$ دارای جواب یکسان هستند؟

۱) ۳

۲) ۴

۳) ۵

۴) ۶

پاسخ

۳. هر دو معادله را حل کرده و جواب‌های آن‌ها را برابر هم قرار می‌دهیم:

$$3x + 2 = m \Rightarrow 3x = m - 2 \Rightarrow x = \frac{m-2}{3}$$

$$mx - 2 = 3 \Rightarrow mx = 3 + 2 \Rightarrow x = \frac{5}{m}$$

$$\Rightarrow \frac{m-2}{3} = \frac{5}{m} \Rightarrow m(m-2) = 3(5)$$

$$\Rightarrow m^2 - 2m - 15 = 0$$

$$\Rightarrow (m-5)(m+3) = 0 \Rightarrow m = -3, m = 5$$

پس به ازای دو مقدار $m = -3$ و $m = 5$ دو معادله دارای جواب یکسان هستند که فقط $m = 5$ در گزینه‌ها است.

فصل

فصل ۱: معادله درجه دوم

واحد یادگیری

درس ۱: معادله و مسائل توصیفی

زیر واحد یادگیری

حل معادله درجه ۱

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۵ کدام گزینه هر دو جواب معادله $۲x^2 + ۴x + \frac{۳}{۲} = ۰$ را

نمایش می‌دهد؟

۱ $\frac{۳}{۴}, \frac{۱}{۴}$

۲ $\frac{۳}{۲}, \frac{۱}{۲}$

۳ $\frac{۳}{۲}, \frac{-۱}{۲}$

۴ $\frac{-۳}{۲}, \frac{-۱}{۲}$

۴

$$۲x^2 + ۴x + \frac{۳}{۲} = ۰ \xrightarrow{\Delta = b^2 - 4ac}$$

$$\Delta = (۴)^2 - ۴(۲)\left(\frac{۳}{۲}\right) = ۴$$

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a}$$

$$\Rightarrow x_1 = \frac{-۴ + \sqrt{۴}}{۲(۲)} = \frac{-۱}{۲}, x_2 = \frac{-۴ - \sqrt{۴}}{۲(۲)} = \frac{-۳}{۲}$$

پاسخ

فیلم پاسخ

۶ اگر معادله $ax^2 + (a + 3)x + 27 = 0$ دارای دو ریشه

قرینه هم باشد، آن دو ریشه کدام هستند؟

① $\pm\sqrt{3}$

② ± 3

③ $\pm 2\sqrt{3}$

④ $4 \pm \sqrt{3}$

پاسخ

۲ حاصل جمع دو ریشه معادله $ax^2 + bx + c = 0$ به شرط

$\Delta > 0$ برابر با $-\frac{b}{a}$ است. اگر دو ریشه قرینه هم باشند،

حاصل جمع آن‌ها صفر خواهد بود یعنی $-\frac{b}{a} = 0$.

$$ax^2 + (a + 3)x + 27 = 0$$

$$\Rightarrow \frac{-b}{a} = \frac{-(a+3)}{a} = 0 \Rightarrow a = -3$$

به ازای $a = -3$ معادله به صورت زیر درمی‌آید:

$$-3x^2 + 27 = 0 \Rightarrow x^2 = 9 \Rightarrow x = \pm 3$$

فیلم پاسخ

۷. رضا از برادرش ۷ سال بزرگ‌تر است. اگر ۳ سال پیش حاصل ضرب سن این دو برادر برابر با ۱۷۰ بوده باشد، مجموع سن این دو برادر در حال حاضر چقدر است؟

۱۳ ①

۲۰ ②

۲۷ ③

۳۳ ④

پاسخ

④ فرض کنید سن رضا X باشد، در این صورت سن برادر رضا $X - 7$ خواهد بود. دقت کنید که سه سال قبل سن رضا $X - 3$ و سن برادرش $X - 10$ بوده است.

$$(X - 3)(X - 10) = 170$$

$$\Rightarrow X^2 - 13X + 30 = 170 \Rightarrow X^2 - 13X - 140 = 0$$

$$\Rightarrow (X - 20)(X + 7) = 0 \Rightarrow X = 20, X = -7$$

چون سن نمی‌تواند منفی باشد، پس سن رضا در حال حاضر $X = 20$ و سن برادرش ۱۳ است و مجموع سن آن‌ها ۳۳ می‌باشد.

فصل

فصل ۱: معادله درجه دوم

واحد یادگیری

درس ۲: حل معادله درجه ۲ و کاربردها

زیرواحد یادگیری

کاربرد معادله درجه ۲ و روابط بین ریشه‌ها و

ضرایب

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۸. معادله‌های $ax - 1 = 0$ و $ax^2 - 3x + 8a = 0$ دارای ریشه مشترک هستند. آن ریشه مشترک کدام می‌تواند باشد؟

۱ ①

۲ ②

۳ ③

۴ ④

۲

$$ax - 1 = 0 \Rightarrow x = \frac{1}{a}$$

معادله $ax - 1 = 0$ فقط یک ریشه به صورت $x = \frac{1}{a}$ دارد، پس این ریشه در معادله دوم هم صدق می‌کند.

$$a\left(\frac{1}{a}\right)^2 - 3\left(\frac{1}{a}\right) + 8a = 0 \Rightarrow \frac{1}{a} - \frac{3}{a} + 8a = 0$$

$$\Rightarrow -\frac{2}{a} + 8a = 0 \Rightarrow \frac{-2 + 8a^2}{a} = 0$$

$$\Rightarrow a = \pm \frac{1}{2} \Rightarrow x = \frac{1}{a} = \pm 2$$

که در گزینه‌ها فقط $x = 2$ قرار دارد.

فصل

فصل ۱: معادله درجه دوم

واحد یادگیری

درس ۲: حل معادله درجه ۲ و کاربردها

زیرواحد یادگیری

کاربرد معادله درجه ۲ و روابط بین ریشه‌ها و

ضرایب

حیطه شناختی

پیشرفته

پاسخ

فیلم پاسخ

۹. به ازای چه مقدار m معادله $\frac{2x+m}{x-3} + \frac{6}{x^2} = m$ دارای ریشه

$x = \frac{1}{2}$ است؟

- ① $\frac{11}{5}$
 ② $\frac{11}{7}$
 ③ $\frac{118}{7}$
 ④ $\frac{-11}{7}$

③

$x = \frac{1}{2}$ را در معادله قرار می‌دهیم:

$$\frac{2(\frac{1}{2})+m}{(\frac{1}{2})-3} + \frac{6}{(\frac{1}{2})^2} = m$$

$$\Rightarrow \frac{1+m}{-\frac{5}{2}} + 24 = m \Rightarrow \frac{2+2m}{-5} = m - 24$$

$$\Rightarrow 2 + 2m = -5m + 120 \Rightarrow m = \frac{118}{7}$$

فصل

فصل ۱: معادله درجه دوم

واحد یادگیری

درس ۲: حل معادله درجه ۲ و کاربردها

زیرواحد یادگیری

کاربرد معادله درجه ۲ و روابط بین ریشه‌ها و

ضرایب

حیطه شناختی

مقدماتی

پاسخ

فیلم پاسخ

۱۰. دو نقاش با هم یک ساختمان را در ۴ روز رنگ می‌کنند. اگر نقاش اول به تنهایی ۱۵ روز زودتر از نقاش دوم ساختمان را رنگ کند، نقاش دوم به تنهایی در چند روز ساختمان را رنگ می‌کند؟

۱) ۵

۲) ۱۰

۳) ۱۵

۴) ۲۰

پاسخ

۴. فرض کنید نقاش اول در x روز ساختمان را رنگ می‌کند در این

صورت:

$$\frac{1}{x} + \frac{1}{x+15} = \frac{1}{4} \Rightarrow \frac{(x+15)+x}{x(x+15)} = \frac{1}{4}$$

$$\Rightarrow x^2 + 15x = 8x + 60 \Rightarrow x^2 + 7x - 60 = 0$$

$$\Rightarrow (x + 12)(x - 5) = 0$$

$$\Rightarrow x = 5, x = -12$$

دقت کنید که $x = -12$ نمی‌تواند پاسخ باشد، در این وضعیت

نقاش دوم در $x + 15 = 20$ روز ساختمان را رنگ می‌کند.

فصل

فصل ۱: معادله درجه دوم

واحد یادگیری

درس ۳: معادله‌های شامل عبارت‌های گویا

زیرواحد یادگیری

کاربرد معادلات گویا در مسائل

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۱. مجموع دو عدد طبیعی فرد متوالی ۱۵ برابر مجموع معکوس آن دو عدد است. عدد کوچک‌تر کدام است؟

۱ ①

۳ ②

۵ ③

۷ ④

پاسخ

۲. فرض کنید که این دو عدد فرد متوالی $2x + 1$ و $2x + 3$ باشند، در این صورت داریم:

$$(2x + 1) + (2x + 3) = 15 \left(\frac{1}{2x+1} + \frac{1}{2x+3} \right)$$

$$\Rightarrow 4x + 4 = 15 \left(\frac{(2x+3) + (2x+1)}{(2x+1)(2x+3)} \right)$$

$$\Rightarrow 4x + 4 = 15 \left(\frac{4x+4}{(2x+1)(2x+3)} \right)$$

$$\Rightarrow (4x + 4) \left(\frac{15}{(2x+1)(2x+3)} - 1 \right) = 0$$

اگر $4x + 4 = 0$ باشد، آنگاه $x = -1$ و دو عدد -1 و 1 می‌شوند که -1 طبیعی نیست، پس:

$$\frac{15}{(2x+1)(2x+3)} = 1 \Rightarrow (2x+1)(2x+3) = 15$$

$$\Rightarrow 4x^2 + 8x + 3 = 15 \Rightarrow 4x^2 + 8x - 12 = 0$$

$$\Rightarrow 4(x-1)(x+3) = 0 \Rightarrow x = 1, x = -3$$

$$\text{عدد کوچک‌تر} = 2x + 1 = 3$$

چون اعداد طبیعی هستند، پس $x = -3$ نمی‌تواند باشد.

فیلم پاسخ

۱۲. در یک ظرف آب نمک وزن آب ۶ برابر وزن نمک است. اگر به این ظرف ۹ کیلوگرم نمک اضافه کنیم، در حالت جدید $\frac{2}{5}$ وزن آب نمک را نمک تشکیل می‌دهد. قبل از اضافه کردن نمک چند کیلوگرم نمک درون ظرف آب نمک بوده است؟

۱) ۷

۲) ۵

۳) ۳

۴) ۲

پاسخ

۳) فرض کنید در ظرف آب نمک اولیه x کیلوگرم نمک بوده، پس $6x$ کیلوگرم آب در آن وجود داشته است. وقتی ۹ کیلوگرم نمک به ظرف اضافه کنیم وزن نمک $x + 9$ کیلوگرم و وزن کل آب نمک $9 + 7x$ کیلوگرم خواهد شد:

$$\frac{9+x}{9+7x} = \frac{2}{5} \Rightarrow 5(9+x) = 2(9+7x)$$

$$\Rightarrow 45 + 5x = 18 + 14x \Rightarrow 45 - 18 = 14x - 5x$$

$$\Rightarrow 27 = 9x \Rightarrow x = 3$$

پس در ابتدا ۳ کیلوگرم نمک در محلول آب نمک بوده است.

فیلم پاسخ

۱۳. چند مورد از عبارت‌های زیر صحیح است؟

- الف) به رابطه‌ای از زوج مرتب‌ها، تابع گفته می‌شود که هیچ دو زوج مرتب متفاوتی با مولفه اول برابر نداشته باشد.
- ب) به رابطه‌ای از زوج مرتب‌ها تابع گفته می‌شود که هیچ دو زوج مرتب متفاوتی با مولفه دوم برابر نداشته باشد.
- پ) رابطه‌ای که به هر دانش‌آموز، وزن او را نسبت می‌دهد، تابع نیست.

۱) ۱

۲) ۲

۳) ۳

۴) صفر

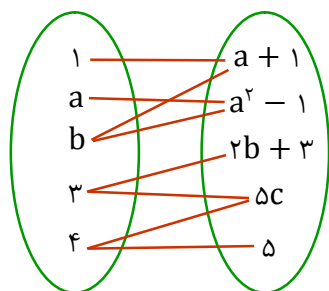
پاسخ

۱) عبارت «الف» درست و عبارت‌های «ب» و «پ» نادرست هستند.

فیلم پاسخ

۱۴. نمودار پیکانی زیر یک تابع است. حاصل $a + b + c$ کدام است؟

۴ ①

۴/۵ ②

۳ ③

۲/۵ ④

پاسخ

① با توجه به نمودار داریم:

$$\begin{cases} a + 1 = a^2 - 1 \\ 2b + 3 = 5c \\ 5c = 5 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = -1, 2 \\ b = 1 \\ c = 1 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a + b + c = 1 \\ \text{یا} \\ a + b + c = 4 \end{cases}$$

فصل
فصل ۲: تابعواحد یادگیری
درس ۱: مفهوم تابعزیرواحد یادگیری
معرفی تابع با نمودار وحیطه شناختی
مقدماتی

فیلم پاسخ

۱۵. به ازای چند مقدار m رابطه $f = \{(m, 3), (2m - 1, 2), (8, 3)\}$

نمایشگر یک تابع نیست؟

۴ ①

۳ ②

۲ ③

۱ ④

پاسخ

③ کافی است مؤلفه‌های اول را برابر قرار دهیم و بررسی کنیم:

$$m = 2m - 1 \Rightarrow m = 1$$

$$\Rightarrow f = \{(1, 3), (1, 2), (8, 3)\} \text{ تابع نیست}$$

$$m = 8 \Rightarrow f = \{(8, 3), (15, 2), (8, 3)\} \text{ تابع هست}$$

$$2m - 1 = 8 \Rightarrow m = \frac{9}{2}$$

$$\Rightarrow f = \{(\frac{9}{2}, 3), (8, 2), (8, 3)\} \text{ تابع نیست}$$

پس به ازای $m = 1$ و $m = \frac{9}{2}$ رابطه یک تابع نیست.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: اصول انتخاب در کسب و کار

واحد یادگیری
درس ۲: انتخاب نوع کسب و کار

زیر واحد یادگیری
تعاونی‌ها

حیطه شناختی
پیشرفته

۱۶. کدام گزینه مبین پاسخ درست دو پرسش زیر است؟

الف) مهم‌ترین هدف شکل‌گیری «تعاونی‌ها» چیست؟

ب) کدام مورد در رابطه با شرکت‌های سهامی درست است؟

۱ الف) تأمین نیازمندی‌های اعضا و کمک به بهبود وضعیت اقتصادی آنها ب) سهام‌داران با خرید سهام شرکت، صرف‌نظر از اینکه چقدر از سرمایه شرکت را تأمین کرده باشند، تنها در سود شرکت، شریک هستند.

۲ الف) انجام مأموریتی غیرسودآور با هدفی غیرتجاری ب) شخص با خرید سهام شرکت، از منافع مالیاتی برخوردار می‌شود.

۳ الف) تأمین نیازمندی‌های اعضا و کمک به بهبود وضعیت اقتصادی آنها ب) شخص با خرید سهام شرکت به سهام‌دار آن تبدیل می‌شود.

۴ الف) انجام مأموریتی غیرسودآور با هدفی غیرتجاری ب) سهام شرکت یک سند مالکیت است که فرد با خرید آن، به اندازه سهمش مالکیت نسبی آن را دارد.

پاسخ

۳ الف) هدف شکل‌گیری تعاونی‌ها: تأمین نیازمندی‌های اعضا و کمک به بهبود وضعیت اقتصادی آنهاست.

ب) شرکت‌های سهامی:

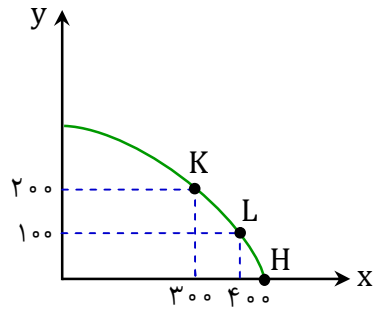
- دارایی هر شرکت سهامی به تعداد معینی سهم تقسیم می‌شود و شخص با خرید سهام شرکت به سهام‌دار آن تبدیل می‌شود.
- شخص به اندازه سهمش مالکیت نسبی شرکت را دارد و در منافع و مسئولیت‌ها به همان اندازه سهیم است.
- سهام یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن، شریک است.

بنابراین قسمت «ب» گزینه‌های «۱» و «۲» نادرست است.

فیلم پاسخ

۱۷. با توجه به منحنی مرز امکانات تولید زیر، اگر قیمت کالای y ، ۷۰ واحد پولی و قیمت کالای x ، ۲۰ واحد پولی باشد:
- الف) درآمد تولیدکننده در نقطه K چقدر است؟
- ب) درآمد تولیدکننده در نقطه L چقدر است؟
- ج) هزینه فرصت حرکت از نقطه K به L چند واحد پولی است؟

- ۱ الف) ۲۰,۰۰۰ (ب) ۲۰,۰۰۰ (ج) ۷۰۰۰
- ۲ الف) ۲۸,۰۰۰ (ب) ۱۵,۰۰۰ (ج) ۱۰۰
- ۳ الف) ۲۰,۰۰۰ (ب) ۱۵,۰۰۰ (ج) ۷۰۰۰
- ۴ الف) ۲۸,۰۰۰ (ب) ۲۰,۰۰۰ (ج) ۱۰۰

پاسخ

۳ الف) درآمد در نقطه K :

$$K(\underbrace{300}_x, \underbrace{200}_y)$$

$$\text{درآمد در نقطه } K = (300 \times 20) + (200 \times 70)$$

$$= 6000 + 14000 = \boxed{20,000} \text{ واحد پولی}$$

ب) درآمد در نقطه L :

$$L(\underbrace{400}_x, \underbrace{100}_y)$$

$$\text{درآمد در نقطه } L = (400 \times 20) + (100 \times 70)$$

$$= 8000 + 7000 = \boxed{15000} \text{ واحد پولی}$$

ج) با حرکت از نقطه K به L مشاهده می‌شود که تعداد کالای y از ۲۰۰ به ۱۰۰ کاسته شده است و از طرفی تعداد کالای x از ۳۰۰ به ۴۰۰ افزایش یافته است در نتیجه:

$$(200 - 100 = 100)$$

فصل

فصل ۱: اصول انتخاب در کسب و کار

واحد یادگیری

درس ۴: مرز امکانات تولید

زیر واحد یادگیری

هزینه فرصت اجتماع

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

برای تولید ۱۰۰ واحد بیشتر از کالای X، باید از تولید ۱۰۰ واحد کالای Y صرف نظر کرد. پس هزینه فرصت حرکت از نقطه K به L، ۱۰۰ واحد کالای Y است که از تولید آن صرف نظر شده است. حال برای پیدا کردن هزینه فرصت برحسب واحد پولی کافی است عدد ۱۰۰ (تعداد Y کاسته شده) را در قیمت هر واحد از کالای Y یعنی ۷۰ ضرب کنیم:

$$\text{واحد پولی } 7000 = 100 \times 70$$

نکته

هزینه فرصت هر انتخاب، ارزش بهترین گزینه بعدی است که ما در هنگام انتخاب، از دست داده ایم.

فصل ۱: اصول انتخاب در کسب و کار

درس ۴: مرز امکانات تولید

هزینه فرصت اجتماع

پیشرفته

۱۸. درست یا نادرست بودن عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف) دانش و مهارت نیروی انسانی در یک مجموعه تولیدی، سرمایه انسانی محسوب می‌شود.

ب) شناخت انواع هزینه‌های کسب و کارتان از مهم‌ترین مراحل راه‌اندازی یا استمرار آن است.

ج) عبارت «علی برای گرفتن جشن ازدواج خود در یک باغ مجلل، مبالغ زیادی به دوستانش بدهکار است.» به اشتباه اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن، از جمله اشتباهات رایج در تصمیم‌گیری، اشاره دارد.

۱) نادرست، نادرست، نادرست

۲) درست، نادرست، درست

۳) نادرست، درست، نادرست

۴) درست، نادرست، نادرست

پاسخ

۴) بررسی عبارات نادرست:

ب) نادرست: مقایسه میان منافع و هزینه‌های کسب و کارتان از مهم‌ترین مراحل راه‌اندازی یا استمرار آن است.

ج) نادرست: علی برای گرفتن جشن ازدواج خود در یک باغ مجلل مبالغ زیادی به دوستانش بدهکار است؛ علی دچار بی‌صبری زیاد است؛ نه خودرأی بودن.

فیلم پاسخ

۱۹. کدام گزینه به ترتیب، درستی (ص) یا نادرستی (غ) عبارت‌های

زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

الف) در اقتصاد الگوهایی وجود دارد که با نشان دادن بسیاری از جزئیات در دنیای واقعی، به ما کمک می‌کند بر آنچه اهمیت دارد، متمرکز شویم.

ب) هنگامی که روی مرز کارایی قرار داریم، بهتر شدن وضعیت ما، مستلزم بدتر شدن وضع دیگری نخواهد شد.

ج) هزینه‌های هدررفته نباید تأثیری در انتخاب و تصمیم شما داشته باشد.

د) کارآفرین در آغاز کارش ممکن است با موفقیت کمتر یا عدم موفقیت روبه‌رو شود.

ه) در بازار کالاها و خدمات، بنگاه‌ها خریدار و خانوارها فروشنده‌اند.

۱ «ص» - «ص» - «غ» - «ص» - «غ»

۲ «غ» - «ص» - «غ» - «غ» - «ص»

۳ «ص» - «غ» - «غ» - «غ» - «ص»

۴ «غ» - «غ» - «ص» - «ص» - «غ»

پاسخ

۴ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) در اقتصاد الگوهایی وجود دارد که بسیاری از جزئیات دنیای واقعی را رها می‌کند تا به ما کمک کند بر آنچه اهمیت دارد، متمرکز شویم.

ب) هنگامی که روی مرز کارایی قرار داریم، بهتر شدن وضعیت ما، مستلزم بدتر شدن وضع دیگری خواهد شد.

ه) در بازار کالا و خدمات، خانوارها خریدار و بنگاه‌ها فروشنده‌اند.

فیلم پاسخ

۲۰. کدام گزینه دربردارنده پاسخ درست سوالات زیر است؟

الف) به ترتیب کدام گروه به بازار «مزایده» و کدام گروه به بازار «مناقصه» روی می‌آورند؟

ب) کدام مورد در رابطه با هزینه فرصت اجتماع صحیح است؟

۱ الف) خریداران عمده کالا و خدمات، فروشندگان آثار هنری
ب) برخی اجناس مانند ناهار مجانی در مدارس، اگرچه به ظاهر رایگان هستند، ولی برای تولید آنها زمان صرف شده است و هزینه فرصتی برای جامعه دارند.

۲ الف) فروشندگان لوازم التحریر، شرکت توانیر ب) اگرچه برای تولید همه کالاها زمان صرف می‌شود، اما می‌توان بر این باور بود که تولید آنها بدون هزینه‌ای است.

۳ الف) شرکت توانیر، فروشندگان لوازم التحریر ب) اگرچه برای تولید همه کالاها زمان صرف می‌شود اما می‌توان بر این باور بود که تولید آن بدون هزینه است.

۴ الف) فروشندگان آثار هنری، خریداران عمده کالا و خدمات
ب) برخی اجناس مانند ناهار مجانی در مدارس اگرچه به ظاهر رایگان هستند، ولی برای تولید آنها زمان صرف شده است و هزینه فرصتی برای جامعه دارند.

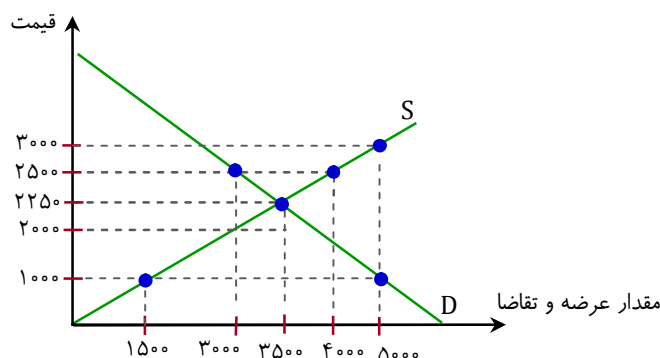
۴ الف) فروشندگان آثار هنری، مزایده و خریداران عمده کالا و خدمات مانند دولت مناقصه برگزار می‌کنند.
ب) در اصل هیچ کالایی کاملاً مجانی نیست و دست کم برای تولید هر کالایی زمان صرف می‌شود و هزینه فرصت برای جامعه دارد.

پاسخ

فیلم پاسخ

۲۱. براساس منحنی‌های عرضه و تقاضای زیر، کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟
- الف) در چه قیمتی مقدار عرضه و تقاضا برابر می‌شود؟
- ب) حداکثر درآمد تولیدکنندگان در قیمت ۱۰۰۰ ریال چه میزان است؟
- ج) در قیمت ۲۵۰۰ ریال، در بازار چه وضعیتی وجود دارد؟

- ۱ الف) ۲۲۵۰ ریال ب) ۵,۰۰۰,۰۰۰ ج) ۱۰۰۰ واحد مازاد عرضه
- ۲ الف) ۲۵۰۰ ریال ب) ۵,۰۰۰,۰۰۰ ج) ۵۵۰ واحد کمبود تقاضا
- ۳ الف) ۲۲۵۰ ریال ب) ۱,۵۰۰,۰۰۰ ج) ۱۰۰۰ واحد مازاد عرضه
- ۴ الف) ۲۵۰۰ ریال ب) ۱,۵۰۰,۰۰۰ ج) ۵۵۰ واحد کمبود عرضه

پاسخ

- ۳ الف) در قیمت ۲۲۵۰ ریال، مقدار عرضه و تقاضا برابر است؛ (۳۵۰۰ واحد) پس این قیمت، قیمت تعادلی است.
- ب)

تعداد کالای فروخته شده $\times$ قیمت هر واحد از کالا = درآمد

در قیمت ۱۰۰۰ ریال، به‌طور کلی فقط ۱۵۰۰ واحد کالا تولید شده است. علی‌رغم اینکه مقدار تقاضای کالا در این سطح از قیمت برابر با ۵۰۰۰ واحد است. در نتیجه حداکثر درآمد از فروش کل ۱۵۰۰ واحد به دست می‌آید و برابر با ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال خواهد بود.

$$1000 \times 1500 = \text{حداکثر درآمد تولیدکنندگان در قیمت ۱۰۰۰ ریال}$$

$$= 1,500,000 \text{ ریال}$$

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۵: بازار چیست و چگونه عمل می‌کند؟

زیرواحد یادگیری

تعادل در بازار کالا و خدمات / انواع بازار

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

ج) در سطح قیمت ۲۵۰۰ ریال، به دلیل اینکه بالای نقطه تعادلی قرار دارد، مازاد عرضه یا کمبود تقاضا وجود دارد. مقدار عرضه در این سطح از قیمت برابر با ۴۰۰۰ واحد و مقدار تقاضا برابر با ۳۰۰۰ واحد است؛ در نتیجه بازار با مازاد عرضه یا کمبود تقاضایی معادل ۱۰۰۰ واحد مواجه است.

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

درس ۵: بازار چیست و چگونه عمل می‌کند؟

تعادل در بازار کالا و خدمات / انواع بازار

پیشرفته

۲۲. یک مؤسسه تولیدی با ۱۲ کارمند که حقوق ماهانه هر کدام معادل ۸۰۰,۰۰۰ تومان است، سالانه ۲۴۰ دستگاه هر یک به ارزش ۵۰۰,۰۰۰ تومان تولید کرده است و می‌فروشد. اگر هزینه خرید مواد اولیه به صورت سالانه، ۳۰ درصد حقوق ماهانه کارگران باشد و مجموع هزینه‌های استهلاک و اجاره ماهانه برابر با $\frac{1}{5}$ درآمد ماهانه مؤسسه تولیدی باشد، کدام گزینه نتیجه عملکرد ماهانه این مؤسسه را مشخص می‌کند؟

۱) ۱,۸۴۰,۰۰۰ تومان زیان

۲) ۱۱,۸۴۰,۰۰۰ تومان سود

۳) ۱,۲۴۰,۰۰۰ تومان زیان

۴) ۱۲,۴۰۰,۰۰۰ تومان سود

پاسخ

۱

تعداد محصول فروخته شده $\times$ قیمت هر واحد از محصول = درآمد

تومان $۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۵۰۰,۰۰۰ \times ۲۴۰ =$ درآمد سالانه

تومان $۱۰,۰۰۰,۰۰۰ = \frac{۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰}{۱۲ \text{ (تعداد ماه)}} =$ درآمد ماهانه

تومان $۹,۶۰۰,۰۰۰ = ۱۲ \times ۸۰۰,۰۰۰ =$ حقوق کارمندان (ماهانه)

$۱۲ \div \left(\frac{۳}{۱۰۰} \times ۹,۶۰۰,۰۰۰ \right) =$ هزینه ماهانه خرید مواد اولیه

تومان $۲۴۰,۰۰۰ =$

$\frac{۱}{۵} \times ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ =$ مجموع هزینه استهلاک و اجاره ماهانه

تومان $۲,۰۰۰,۰۰۰ =$

$۹,۶۰۰,۰۰۰ + ۲۴۰,۰۰۰ + ۲,۰۰۰,۰۰۰ =$ مجموع هزینه‌ها

تومان $۱۱,۸۴۰,۰۰۰ =$

مجموع هزینه‌ها - درآمد = سود یا زیان

$۱۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۱۱,۸۴۰,۰۰۰ =$ سود یا زیان

تومان $-۱,۸۴۰,۰۰۰ =$ (زیان)

فیلم پاسخ

(چون هزینه‌ها بیشتر از درآمد است، در نتیجه تولیدکننده ضرر کرده است.)

فصل ۱: اصول انتخاب در کسب و کار

درس ۱: کسب و کار و کارآفرینی

هزینه‌های تولید، درآمد و سود

پیشرفته

۲۳. اگر برای یک کشاورز، درآمد ناشی از کشت گندم ۲۵۰ میلیارد تومان و درآمد ناشی از کشت برنج ۸۵۰ میلیارد تومان باشد و کشاورز بخواهد برنج بکارد، هزینه فرصت این انتخاب کدام است؟

۱) ۱۶۵۰ میلیارد تومان

۲) ۲۵۰ میلیارد تومان

۳) ۱۸۵۰ میلیارد تومان

۴) ۶۵۰ میلیارد تومان

پاسخ

۲. با انتخاب کشت برنج به ارزش ۸۵۰ میلیارد تومان، کل درآمد ناشی از کشت گندم به ارزش ۲۵۰ میلیارد تومان که کشاورز از آن صرف نظر کرده است، هزینه فرصت کاشت برنج در نظر گرفته می شود.

محدودیت منابع، مفهوم هزینه فرصت را به همراه دارد. هزینه فرصت یک انتخاب، ارزش بهترین گزینه بعدی است که شما هنگام انتخاب از دست داده اید. پس از اولویت بندی گزینه ها، وقتی اولین اولویت را انتخاب کردیم، اولویت بعدی، هزینه فرصت انتخاب ما خواهد بود.

فیلم پاسخ

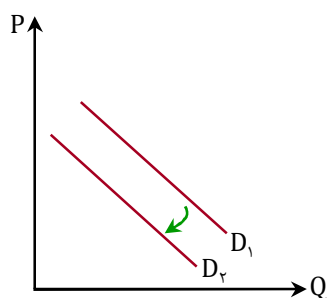
۲۴. با فرض افزایش درآمد خانواده، منحنی تقاضای یک کالای

پست چه تغییری می‌کند؟

- ۱) انتقال به راست و بالا
- ۲) حرکت بر روی منحنی به سمت چپ و بالا
- ۳) انتقال به چپ و پایین
- ۴) حرکت بر روی منحنی به سمت راست و پایین

پاسخ

۳. در شرایطی که درآمد خانواده افزایش یابد، مردم میزان تقاضای خود از کالای پست را کاهش می‌دهند، مثلاً هنگامی که درآمد خانواده‌ای افزایش یابد، میزان تقاضای کالای پست کاهش می‌یابد و کالای مرغوب می‌خرند ← در نتیجه منحنی تقاضای آنها به سمت چپ و پایین منتقل می‌شود.

فصل

فصل ۲: بازیگران اصلی در میدان اقتصاد

واحد یادگیری

درس ۵: بازار چیست و چگونه عمل می‌کند؟

زیرواحد یادگیری

بررسی بازار کالا و خدمات / قیمت به‌عنوان

ابزاری برای مدیریت مصرف

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۲۵. در کدام گزینه این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون آنکه از تولید کالای دیگر کاسته شود؟

- ۱) نقاط خارج از مرز امکانات تولید
- ۲) نقاط روی منحنی مرز امکانات تولید
- ۳) نقاط برخورد منحنی مرز امکانات تولید با محورهای عمودی و افقی
- ۴) نقاط زیر منحنی مرز امکانات تولید

پاسخ

۴. اگر تولید ناکارا باشد، این امکان وجود دارد که حداقل بیشتر از یک کالا تولید شود، بدون آنکه از تولیدی کالاهای دیگری کاسته شود. نقاط زیر منحنی PPF تولید ناکارا و نقاط روی منحنی PPF نقاط کارای تولید را نشان می‌دهد.

فصل

فصل ۱: اصول انتخاب در کسب و کار

واحد یادگیری

درس ۴: مرز امکانات تولید

زیر واحد یادگیری

کارایی و ناکارایی

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۲۶. ترتیب درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر، در کدام گزینه آمده است؟

الف) صدای پرنده‌ای که در آغاز صبح ما را از خواب بیدار می‌کند، یک متن به شمار می‌رود.

ب) استخراج نکات زبانی، ادبی و فکری، نخستین گام مؤثر در رویارویی با متون است.

پ) خواندن پس از شناسایی لحن مناسب با حال و هوای محتوای اثر اتفاق می‌افتد.

۱) نادرست، درست، نادرست

۲) درست، درست، نادرست

۳) نادرست، نادرست، درست

۴) درست، نادرست، درست

پاسخ

۴ الف) هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، از جمله صدایی که می‌شنویم، متن به شمار می‌رود.

ب) خواندن دقیق متن، نخستین گام مؤثر در رویارویی با متون است.

پ) پس از شناسایی لحن مناسب با حال و هوای محتوای اثر، خواندن اتفاق می‌افتد.

پس گزینه «۴» با ترتیب «درست، نادرست، درست» گزینه صحیح است.

فیلم پاسخ

۲۷. معادل معنایی «دستان» در بیت «بگفت این و به صد دستان و تزویر / بجست از دام، همچون از کمان، تیر» را در کدام بیت می‌توان یافت؟

- ۱) از بس که زرّ سرخ ببخشی همه جهان
تهمت همی‌زنند که تو دشمن زری
- ۲) من از فریب تو آگه نه و تو سنگین‌دل
همی فریفته بودی مرا به چرب سخن
- ۳) تا کی از نادیدنش ما دیده‌ها پر خون کنیم
تا کی از هجران او ما دست‌ها بر سر زنیم؟
- ۴) شاهد شاعر اگر مسخره باشد شاید
زان که از شاعر و از مسخره بزم آراید

پاسخ

۲. یکی از معانی واژهٔ دستان، «فریب و حيله» است که این معادل را می‌توان در گزینهٔ «۲» یافت.

فیلم پاسخ

۲۸. در کدام بیت، کاربرد کلمه «قاتل» منجر به ایجاد یک ویژگی زبانی خاص شده است؟

- ۱ عاشقی می‌گفت و خوش‌خوش می‌گریست
جان بیاساید که جانان قاتل است
- ۲ مرا هر آینه روزی تمام کشته ببینی
گرفته دامن قاتل به هر دو دست ارادت
- ۳ کس را به قصاص من مگیرید
کز من بجل است قاتل من
- ۴ باز می‌گویم که هر دعوی که کردم باطل است
زهر نزدیک خردمندان اگرچه قاتل است

پاسخ

- ۴ استفاده از «قاتل» به معنای کشنده و برای غیر انسان (زهر)، ویژگی زبانی خاصی است که فقط در گزینه «۴» دیده می‌شود.

فیلم پاسخ

۲۹. نوع «را» در متن «تدبیری می‌اندیشید و خلاص خود را طریقی

می‌جست.» با کاربرد آن در کدام گزینه یکسان است؟

۱) شریف آن کس تواند بود که خسروان روزگار، او را مشرف گردانند.

۲) هر کار که مانند آن بر خویشان نپسندد، در حق دیگران روا ندارد

که لاشک هر کرداری را پاداشی است.

۳) چون در حدّ کهولت رسند و در آن محفوظ تأملی کنند، صحیفه دل

را پرفواید بینند.

۴) هر طایفه‌ای را دیدم که در ترجیح دین و تفضیل مذهب خویش

سخنی می‌گفتند.

۲ «را» در متن مورد نظر به معنای «برای» است که نمونه این

کاربرد را می‌توان در گزینه «۲» مشاهده کرد: «برای هر کرداری،

پاداشی است.»

۳۰ مفهوم مدّ نظر نویسنده در متن زیر، به مفهوم مدّ نظر شاعر در بیت گزینه نزدیک‌تر است.

«چون بشناختم که آدمی، شریف‌تر خلاق است و قدر ایّام عمر خویش نمی‌داند، در شگفت افتادم و چون نیک بنگریستم؛ دریافتم که مانع آن، راحت اندک و نیاز حقیر است که مردمان بدان، مبتلا گشته‌اند.»

۱) چند بار د غم دنیا به تن تنهایی؟

وای بر من، تن تنها و غم دنیایی

۲) خود نه تنها خلق دنیا جملگی در حیرتند

حیرت از اوضاع ما خلاق بی چون می‌کند

۳) در ره کسب شرف باید گذشت از مال و جان

تا نپنداری که دنیا خود همین خواب و خور است

۴) به دنیا درون کامرانی کنید

به آسودگی زندگانی کنید

پاسخ

۳) توجّه به ارزش انسان در نظام هستی و گذر از خوشی‌های دنیایی از مفاهیم متن سؤال است که با بیانی دیگر در بیت گزینه «۳» به چشم می‌خورد.

فصل

فصل ۱

واحد یادگیری

درس ۱: مبانی تحلیل متن

زیر واحد یادگیری

قرابت معنایی

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۳۱ کاربرد پیشوند «ب» بر سر تمامی افعال مشخص شده، کهن

است به جز کاربرد آن در گزینه

۱ تا دید بی حجاب رخی را که کردگار

بر او بخواند آیت والشمس در کتاب

۲ مرا به شغل وزارت بخواند خواجه ولی

به صورتی که از آنم فتاد خون به جگر

۳ آن کس که رموز غیب داند نه تویی

وآن کاو خط نابوده بخواند نه تویی

۴ بخواند قصه اسفندیار رویین تن

که در نبرد بکشتش به رایگان رستم

۳ کاربرد پیشوند «ب» بر سر ماضی ساده، کاربردی کهن است. در

گزینه «۳» این اتفاق نیفتاده و «ب» بر سر فعل مضارع التزامی آمده

که کاربردی امروزی است.

۳۲. لحن کدام بیت با دیگر ابیات متفاوت است؟

- ① گر دل ببری هزار دل باز دهی
ور جان ببری هزار جانم بخشی
- ② یک ذره تحیر تو در پردهٔ جان
خوش‌تر ز نعیم جاودانی جان را
- ③ چون درد تو درمان دلم خواهد بود
یک ساعته دردت به دو عالم ندهم
- ④ چون هست دل چو آهنت بر من سرد
بیهوده بود بر آهن سرد زدن

پاسخ

④ همهٔ ابیات غنایی‌اند ولی لحن شاعر در سه گزینهٔ نخست، لحنی امیدوارانه، مهربانانه و فروتنانه است و با لحن شکایت‌آمیزِ گزینهٔ «۴» متفاوت است.

فیلم پاسخ

۳۳. همهٔ ابیات به جز بیت آهنگی شاد و طرب‌انگیز دارند.

① جام می آورد مرا پیش و گفت

نوش کن این جام و مشو هیچ مست

② کار دو جهان من جاوید نکو گردد

گر بر من سرگردان یک دم نظرت افتد

③ چه گردی گرد این دریا که هر کاو مردتر افتد

از این دریا به هر ساعت تحیر بیشتر دارد

④ عاشق عشق تو شدم از دل و جان که عشق تو

پرده نهفته می‌درد، زخم خموش می‌زند

۳. آهنگ بیت در گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴»، آهنگی شاد است که

با محتوای این ابیات نیز هماهنگ است. در گزینهٔ «۳» چنین حالتی

نمی‌بینیم و بیت با آهنگی ملایم و کند در پی رساندن مقصود خود

است.

۳۴. واژه «باد» در تمام گزینه ها فقط منجر به آرایه «واژه آرای»
شده است به جز

- ۱) باد صبا دروغ زن است و تو راست گوی
- آنجا به رغم باد صبا می فرستمت
- ۲) رسول من سوی تو باد صبحدم باشد
- از این قبل، نفس باد صبحدم سرد است
- ۳) از دل و دست تو باد، کار فلک را نظام
- وز کف و کلک (=قلم) تو باد، ملک جهان را قرار
- ۴) باد سحری نامه رسان من و توست
- ای باد چه مرغی که پرت باد درست

پاسخ

۴ «باد» می تواند به معنای «جریان هوا» و به معنای «فعل دعایی» (باشد)، به کار برود. در بیت های گزینه «۱» و «۲» معنی نخست آن و در گزینه «۳» معنی دوم آن به کار رفته است. فقط در گزینه «۴»، «باد» اول در معنای «جریان هوا» و «باد» سوم به معنای «فعل دعایی» به کار رفته است.

فیلم پاسخ

۳۵. کدام یک از گزاره های زیر درست است؟

- ۱) واج آرای یکی از آرایه های است که در بدیع معنوی بررسی می شود.
- ۲) تکرار واج و واژه، هم در زبان عادی و هم در زبانی ادبی، پسندیده است و موجب گوش نوازی سخن می شود.
- ۳) در واژه آرای، جنبه موسیقایی و آوایی سخن اهمیت دارد، نه شکل نوشتاری واژگان.
- ۴) واج آرای در صامت ها یا مصوت ها، به یک اندازه محسوس است و تفاوتی بین این دو نوع، دیده نمی شود.

پاسخ

۳. بررسی سایر گزینه ها:

- گزینه «۱»: واج آرای در حوزه بدیع لفظی بررسی می شود.
- گزینه «۲»: تکرار واج و واژه در زبان عادی پسندیده نیست.
- گزینه «۴»: واج آرای در صامت ها محسوس تر است.

فیلم پاسخ

۳۶. در تمام بیت‌ها به جز تکرار مصوّت کوتاه، دست کم در

یک مصراع، منجر به ایجاد آرایه واج آرایی شده است.

① خمی که ابروی شوخ تو در کمان انداخت

به قصد جان من زار ناتوان انداخت

② نرگس مست نوازش کن مردم‌دارش

خون عاشق به قدح گر بخورد نوشش باد

③ مرنج حافظ و از دلبران حفاظ مجوی

گناه باغ چه باشد چو این گیاه نرست؟

④ فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب

چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را

۳. گزینه «۱»: واج آرایی کسره در مصراع دوم

گزینه «۲»: واج آرایی کسره در مصراع اوّل

گزینه «۴»: واج آرایی کسره در مصراع اوّل

واج آرایی مصوّت به شکل محسوس در گزینه «۳» به گوش نمی‌رسد.

۳۷. از نظر تاریخی، زبان‌های ایرانی به سه دسته و

..... تقسیم می‌شوند.

① باستان، پارتی، پهلوی

② باستان، میانه، نو

③ پهلوی، پارتی، نو

④ باستان، میانه، پهلوی

پاسخ

۲. از نظر تاریخی، زبان‌های ایرانی را به سه دسته عمده تقسیم

می‌کنند: فارسی باستان، فارسی میانه، فارسی نو.

فیلم پاسخ

۳۸. از دیدگاه تاریخ ادبیات، چند اشتباه در متن زیر مشاهده می‌شود؟
 «یکی از ویژگی‌های شعر فارسی در قرن چهارم و نیمهٔ اول قرن پنجم، پیچیدگی کلام آن است. شاعران این عصر، بیشتر به احوالات درونی نظر داشتند و مفاهیم ذهنی آنان، از قلمرو تعالیم کلی اخلاقی فراتر نمی‌رفت. آوردن استعاره‌های دلپذیر، تشبیهات گوناگون و به کارگیری انواع توصیف از خصیصه‌های دیگر شعر این دوره است.»

۱ یک

۲ دو

۳ سه

۴ چهار

۲ تصحیح اشتباهات:

- ۱- سادگی فکر و روانی کلام از ویژگی‌های شعر این دوره است.
- ۲- شاعران این عصر، بیشتر به واقعیت بیرونی نظر داشتند.

فصل

فصل ۲

واحد یادگیری

درس ۴: تاریخ ادبیات پیش از اسلام و قرن‌های اولیه هجری

زیرواحد یادگیری

تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی

حیطه شناختی

مقدماتی

پاسخ

فیلم پاسخ

۳۹. سراینده قصیده‌های تمام و کمال در زمینه موعظه و نصیحت

کدام شاعر بود و بعدها چه کسی شیوه او را ادامه داد؟

۱) ناصر خسرو، کسای مروزی

۲) کسای مروزی، ناصر خسرو

۳) رودکی، شهید بلخی

۴) شهید بلخی، رودکی

پاسخ

۲) کسی که قصیده تمام و کمال در این موضوع (موعظه و

نصیحت) سرود «کسای مروزی» بود؛ سپس «ناصر خسرو» شیوه او را ادامه داد.

۴۰. در کدام گزینه، مصوّت بلند پیش از «ن» کوتاه به حساب نمی‌آید؟

۱. جان‌گذاری حادثه
۲. ویرانگری شگفت‌آور
۳. خانه‌های خیالی
۴. جهان‌های موازی

پاسخ

۳. تبدیل شدن مصوّت بلند پیش از «ن» به مصوّت کوتاه، شرطی دارد و آن، ساکن بودن «ن» در هجای مورد نظر است. در گزینه «۳»، «ن» حرکت دارد بنابراین شامل این قاعده نمی‌شود.

فیلم پاسخ

۴۱. از نظر آرایش هجایی، کدام کلمه با کلمه «ناموجود» هماهنگ

است؟

۱) بیزاری

۲) آهنگین

۳) پایان‌بخش

۴) شایسته

پاسخ

۳. آرایش هجایی «ناموجود» بدین صورت است: «U - - -» که با

«پایان‌بخش» یکسان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: - - -

گزینه «۲»: - - -

گزینه «۴»: U - -

فصل

فصل ۲

واحد یادگیری

درس ۵: هماهنگی پاره‌های کلام

زیر واحد یادگیری

وزن شعر

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۴۲. تعداد هجاهای کشیده در کدام مصراع متفاوت است؟

- ① گو چه حاجت که به افلاک کشی ایوان را
- ② خاکِ رُوبِ درِ میخانه کنم مژگان را
- ③ مضطرب حال مگردان من سرگردان را
- ④ وقت آن است که بدرود کنی زندان را

پاسخ

۴. در گزینه «۴» دو هجای کشیده و در سایر گزینه‌ها یک هجای

کشیده وجود دارد.

گزینه «۱»: لاک (در «افلاک»)

گزینه «۲»: خاک

گزینه «۳»: حال

گزینه «۴»: نست (در «آن است»)، رود (در «بدرود»)

فیلم پاسخ

۴۳. مفهوم کدام بیت از مفهوم بیت «وقت را غنیمت دان آن قدر که بتوانی / حاصل از حیات ای جان، یک دم است تا دانی» دورتر است؟

- ۱) وقت تدبیر دانشم یار است
روز میدان فضیلتم سپر است
- ۲) فرصت از دست می‌رود، هوش دار
عمر چون کاروان بی جرسی است (جرس: زنگ)
- ۳) ز گنج وقت نوایی ببر که شبرو دهر
به رایگان برد این گنج رایگانی را
- ۴) این دشت خوابگاه شهیدان است
فرصت شمار وقت تماشا را

پاسخ

۱) مفهوم بیت صورت سؤال، فرصت‌شماری و غنیمت دانستن وقت است و فقط در گزینه «۱» چنین مفهومی دیده نمی‌شود. این گزینه بیشتر تفاخر شاعر به فضل و دانش خویش است.

فیلم پاسخ

۴۴. کدام گزینه با بیت زیر از سلمان ساوجی، هماهنگی مفهومی بیشتری دارد؟

«هر کجا دردی است درمانیش هست

درد عشق است آنکه درمانیش نیست»

۱) جان را من آفریدم و دردیش داده‌ام

آن کس که درد داده هم او سازدش دوا

۲) درد ما را در جهان درمان مبادا بی شما

مرگ بادا بی شما و جان مبادا بی شما

۳) ای عشق پیش هر کسی نام و لقب داری بسی

من دوش نام دیگری کردم که درد بی‌دوا

۴) جمله به ماه عاشق و ماه اسیر عشق تو

ناله‌کنان ز درد تو لابه‌کنان که ای خدا

پاسخ

۳) مفهوم بیت درمان‌ناپذیری درد عشق و بیچارگی عاشق در مواجهه با عشق است که در گزینه «۳» به این مفهوم بیشتر پرداخته شده است.

فیلم پاسخ

۴۵. مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات متفاوت است؟

① تا رنج تحمل نکنی، گنج نبینی

تا شب نرود، صبح پدیدار نباشد

② راحت بی رنج در ماتم سرای خاک نیست

خنده گل گریه‌های تلخ دارد چون گلاب

③ درد هر کس به قدر بینش اوست

رنج بیش از تن است دل‌ها را

④ گنج را بی رنج ممکن نیست صائب یافتن

بی تأمل در دهان اژدها و مار شو

پاسخ

۳. مفهوم گزینه «۳»: میزان بینش و آگاهی هر کس، میزان درد و

رنج او را تعیین می‌کند.

مفهوم سایر گزینه‌ها: تحمل رنج و سختی برای رسیدن به مقصود و

به دست آوردن آسایش

فیلم پاسخ

۴۶. عَيْنَ التَّرْجَمَةِ الصَّحِيحَةِ: ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ﴾:

- ۱) خدا همان کسی است که بادهای را می‌فرستد و [آنها] ابری را برمی‌انگیزند و [او] آن را در آسمان می‌گستراند.
- ۲) او خدایی است که بادهای را می‌فرستد و از [آنها] ابری را برمی‌انگیزد و آن ابر در آسمان گسترانده می‌شود.
- ۳) خدا همان است که فرستنده بادهای است و سپس ابری را می‌فرستد و آن را در آسمان گسترش می‌دهد.
- ۴) خدایی است که بادی را می‌فرستد تا ابرها را برانگیزد و اوست که ابر را در آسمان می‌گستراند.

پاسخ

۱) «خدایی است که» و «او» معادل دقیقی برای «الله» نیستند (رد گزینه‌های «۲» و «۴») / «الرَّيَّاح» جمع است، و در ترجمه آن نباید از «بادی» استفاده کرد (رد گزینه «۴») / «يُرْسِلُ» فعل است (رد گزینه «۳») هم‌چنین «گسترانده می‌شود» ترجمه نادرستی است (رد گزینه «۲»)

بدانید

در این آیه با توجه به مذكر و مؤنث بودن فعل‌های «يُرْسِلُ» و «تُثِيرُ» و «يَبْسُطُ» باید فهمید که فعل‌های اول و آخر به خداوند برمی‌گردد، ولی فعل وسط به بادهای برمی‌گردد. (رد گزینه‌های «۲» و «۳»)

فیلم پاسخ

۴۷. عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ: «كَانَ الْمُوظَّفُ يَذْهَبُ إِلَى تِلْكَ الْغُرْفَةِ لِإِغْلَاقِ حَنْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي صَارَتْ مَفْتُوحَةً قَلِيلًا.»

- ① آن کارمند برای بستن شیر آبی که در آن اتاق کمی باز بود، به سمت آن می‌رفت.
- ② کارمند به سمت آن اتاق می‌رفت تا شیر آبی را که در آنجا کمی باز شده بود، ببندد.
- ③ کارمند بود که برای بستن شیر آب که کمی بازمانده بود به آن اتاق رفت.
- ④ کارمند برای بستن شیر آبی که کمی باز شده بود، به سمت آن اتاق می‌رفت.

پاسخ

④ «كَانَ يَذْهَبُ» به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود. (ردّ گزینه «۳») / «صارت» در گزینه‌های «۱» و «۳» درست ترجمه نشده است. / «آن اتاق» در گزینه «۱» در جای نامناسبی استفاده شده است. / «در آنجا» در گزینه «۲» زائد است. / «لِإِغْلَاقِ» مصدر است، نه فعل (ردّ گزینه «۲»)

فیلم پاسخ

۴۸. عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ: «إِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا وَ اِعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا».

- ۱) برای دنیای خویش آنچنان کار کن که انگار تو تا ابد زنده می‌مانی و برای آخرت چنان تلاش کن که گویی تو فردا می‌میری.
- ۲) باید برای دنیایت آنچنان کار کنی که گویی تا ابد زنده‌ای و برای آخرت چنان کار کن که انگار فردا خواهی مرد.
- ۳) کار و تلاش تو برای دنیا آنچنان باشد که گویا برای همیشه زندگی می‌کنی و برای آخرت نیز چنان کار کن که گویا فردا می‌میری.
- ۴) برای دنیایت چنان کار کن گویی تو همیشه زندگی می‌کنی و برای آخرت آنچنان کار کن گویی تو فردا می‌میری.

پاسخ

- ۴) «إِعْمَلْ» فعل امر است و معادل «کار کن» می‌باشد. (رد)
گزینه‌های «۲» و «۳» / به ضمائر «ک» باید توجه داشت. (رد)
گزینه‌های «۲» و «۳» / «تعیش» معادل «زندگی می‌کنی» است. (رد)
گزینه‌های «۱» و «۲» / «تموت» (می‌میری) فعل آینده نیست. (رد)
گزینه «۲»

فیلم پاسخ

۴۹. عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي التَّرْجَمَةِ: «الهُوَاتِفُ الْعَامَّةُ كَانَتْ مِنْ الْأَشْيَاءِ الَّتِي تَمْتَلِكُهَا الدَّوْلَةُ وَلَكِنَّهَا لَا تُشَاهَدُهَا الْآنَ.»:

- ① یکی از چیزهایی که دولت مالک آنها بوده، تلفن‌های عمومی بوده است، ولی امروزه، آنها را نمی‌بینیم.
- ② تلفن‌های عمومی از چیزهایی بودند که دولت مالکیت آنها را داشت، ولی هم‌اکنون، آنها را نمی‌بینیم.
- ③ تلفن عمومی از آن چیزهایی بوده که مالک آن دولت بوده که امروزه، ما آنها را مشاهده نمی‌کنیم.
- ④ دولت مالکیت تلفن‌های عمومی را بر عهده داشته است، ولی هم‌اکنون، ما آنها را نمی‌یابیم.

پاسخ

- ② «من الأشياء» در گزینه «۴» ترجمه نشده است. / «لكن» به معنای (ولی) است. (رد گزینه «۳») / «الهواتف» جمع است. (رد گزینه «۳») / در گزینه «۱» جابه‌جایی ابتدای جمله نادرست است. / «نمی‌یابیم» معادل دقیقی برای «لا نشاهد» نیست. (رد گزینه «۴») / «امروزه» معادل دقیقی برای «الآن» نیست. (رد گزینه‌های «۱» و «۳»)

۵۰ عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّرْجَمَةِ: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ الَّذِي قَدْ جَهَّزَنَا بِقُوَّةٍ مُفْتَكِرَةٍ حَتَّى نَتَأَمَّلَ فِي أَنْعَمِهِ الْمُنْهَمِرَةِ.»

- ۱) خداوند همان کسی است که ما را به نیروی فکر قوی مجهز نموده تا به وسیله آن در نعمت‌های او که ریزان است، بیندیشیم.
- ۲) همانا خداوند ما را با قدرت تفکر نیرومندی تجهیز نمود و ما با آن در نعمت‌های فراوان او می‌اندیشیم.
- ۳) بی‌شک خداوند همان کسی است که ما را به نیرویی اندیشمند مجهز ساخته است تا در نعمت‌های ریزان او درنگ کنیم.
- ۴) همانا پروردگار همان کسی است که ما را به نیروی اندیشمند تفکر مجهز می‌نماید تا در نعمت‌هایش که بر ما ریزان است، تأمل کنیم.

پاسخ

۳) «الله هو الذي» یعنی «خداوند همان کسی است که»
 (رد گزینه «۲»؛ ضمناً «الله» در گزینه «۴» دقیق ترجمه نشده است و «رب» معادل پروردگار می‌باشد. / «قد جهّز»: فعل ماضی است.
 (رد گزینه «۴») / «به وسیله» در گزینه «۱» زائد است. / «قوی» و «نیرومند» در گزینه‌های «۱» و «۲» زائد هستند. / «حتی» در گزینه «۲» درست ترجمه نشده است. / «المنهمرة» در گزینه‌های «۱» و «۴» به صورت جمله ترجمه شده که نادرست است.

۵. عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّعْرِيبِ:

① این درختان دارای شاخه تر و تازه هستند: هذه الشَّجَرَةُ ذاتُ الغُصُونِ النَّضِيرَةِ.

② به خورشیدی که شراره‌اش فروزان است، نگاه کن: اُنْظُرْ إِلَى الشَّمْسِ الَّتِي جَذَوْتُهَا مُسْتَعِيرَةً.

③ پروردگار ما، آسمان‌ها را به مانند سقفی به وجود آورده است: الرَّبُّ أَوْجَدَ السَّمَاوَاتِ كَسَقْفٍ.

④ آسمان را با ستارگانی همچون مرواریدهای پراکنده زینت داد: زَانَ السَّمَاءِ بِأَنْجُمٍ كَالدَّرِّ الْمُنْتَشِرِ.

پاسخ

۲. بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»: به ترتیب، «شجرة» مفرد و «غصون» جمع و نادرست آمده است.

در گزینه «۳»: «الرَّبُّ» به معنی پروردگار است و ضمیر «پروردگار ما» در تعریب نیامده است: (رَبُّنَا).

در گزینه «۴»: «الدَّرُّ» مفرد آمده که نادرست است.

فیلم پاسخ

۵۲

إِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

ظاهرة المدّ والجَزَر تحدثُ في مياه البحار والمحيطات وتكون على مرحلتين، نتيجةً لتأثير جاذبيّة الشّمس والقمر ودوران الأرض حول نفسها. وبسبب قُرب القمر من الأرض فإنّ جاذبيّته أكبر من جاذبيّة الشّمس على الأرض فيحدث المدّ والجَزَر مرتّين يوميّاً (كلّ ۱۲ ساعة يحدث مرّةً). وذلك بسبب أنّ الأرض تمرّ بالقُرب من القمر خلال دورتها. أمّا عن نسبة ارتفاع المدّ فتختلف حسب مدارها من الأرض وموقعها ومكانها من الشّمس والقمر. المدّ هو الارتفاع الموقّتي التدرّج في مياه سطح المحيطات أو البحار، والجَزَر هو انخفاضه.

* (انخفاض: پایین آمدن) *

عَيِّنِ الْخَطَأَ لتكميل العبارة: «إِنَّ الْمَدَّ وَالْجَزَرَ

۱) ظاهران طبیعیّان تحدثان في مياه البحار

۲) يكونان على مرحلتين مختلفتين

۳) هما ارتفاع مياه البحار والمحيطات

۴) يحدثان في كلّ يومٍ مرتّين اثنتين

پاسخ

۳ ترجمه متن:

پدیده جزر و مدّ در آبهای دریاها و اقیانوسها رخ می‌دهد و در دو مرحله می‌باشد، نتیجه تأثیر جاذبه خورشید و ماه و نیز چرخش زمین به دور خودش. و به دلیل نزدیکی ماه به زمین، جاذبه آن بزرگتر از جاذبه خورشید بر زمین است. جزر و مدّ در یک روز، دو مرتبه رخ می‌دهد (هر ۱۲ ساعت یک بار). و آن به این خاطر است که زمین در طی چرخش خود به ماه نزدیک می‌شود. اما درباره نسبت ارتفاع مدّ بر حسب مدارش از زمین و موقعیت و مکانش از خورشید و ماه اختلاف دارد. مدّ همان بالا آمدن موقّتی و تدریجی در سطح آبهای اقیانوسها یا دریاها است و جزر همان پایین آمدن آن است. جزر و مدّ، فقط بالا آمدن آب نیست، بلکه پایین رفتن آب نیز مورد نظر است.

فیلم پاسخ

۵۳

إِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

ظاهرة المدّ و الجزر تحدث في مياه البحار و المحيطات و تكون على مرحلتين، نتيجة لتأثير جاذبية الشمس و القمر و دوران الأرض حول نفسها. و بسبب قرب القمر من الأرض فإن جاذبيته أكبر من جاذبية الشمس على الأرض فيحدث المدّ و الجزر مرتين يومياً (كل ۱۲ ساعة يحدث مرة). و ذلك بسبب أن الأرض تمرّ بالقرب من القمر خلال دورتها. أمّا عن نسبة ارتفاع المدّ فتختلف حسب مدارها من الأرض و موقعها و مكانها من الشمس و القمر. المدّ هو الارتفاع الموقتي التدريجي في مياه سطح المحيطات أو البحار، و الجزر هو انخفاضه.

عَيِّنِ الصَّحِيحَ عَلَى حَسَبِ النَّصِّ:

- ① دوران الشمس و جاذبية القمر سببان في حدوث المدّ و الجزر.
- ② يكون تأثير القمر أكبر من الشمس في هذه الظاهرة.
- ③ للمدّ و الجزر تأثير كبير في جاذبية الشمس و القمر.
- ④ القمر أبعد إلى الأرض بالنسبة إلى الشمس.

پاسخ

② ترجمه متن:

پدیده جزر و مدّ در آبهای دریاها و اقیانوسها رخ می‌دهد و در دو مرحله می‌باشد، نتیجه تأثیر جاذبه خورشید و ماه و نیز چرخش زمین به دور خودش. و به دلیل نزدیکی ماه به زمین، جاذبه آن بزرگتر از جاذبه خورشید بر زمین است. جزر و مدّ در یک روز، دو مرتبه رخ می‌دهد (هر ۱۲ ساعت یک بار). و آن به این خاطر است که زمین در طی چرخش خود به ماه نزدیک می‌شود. اما درباره نسبت ارتفاع مدّ بر حسب مدارش از زمین و موقعیت و مکانش از خورشید و ماه اختلاف دارد. مدّ همان بالا آمدن موقتی و تدریجی در سطح آبهای اقیانوسها یا دریاها است و جزر همان پایین آمدن آن است.

در گزینه «۲» گفته که تأثیر ماه در این پدیده بیش‌تر از خورشید است که درست می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

فیلم پاسخ

در گزینه «۱» از دَوَران (چرخش) خورشید سخن گفته که اصلاً اتفاق نمی‌افتد. (نادرست است).

در گزینه «۳» گفته جزر و مدّ بر جاذبه خورشید و ماه اثر دارد. (نادرست است).

در گزینه «۴» فاصله ماه تا زمین را بیشتر از فاصله خورشید تا زمین دانسته است. (نادرست است).

۵۴. آیا عبارت تشریحی این عبارت را می‌تواند باری را که بیش از

«النملة تقدر على حمل شيء يفوق وزنها خمسين مرة.»

- ① إن كانت نملة عشرة جرامات لا تقدر على حمل شيء أكثر من ستين جراماً.
- ② نملة بوزن ثلاثة جرامات لا تقدر على حمل شيء خمسة عشر جراماً.
- ③ شيء بوزن خمسين جراماً لا تحمله نملة بوزن ثلاثين جراماً.
- ④ إن كان شيء مئة جرام تقدر حمله نملة بوزن جرامين اثنين.

پاسخ

۴. عبارت صورت سؤال گفته: «مورچه می‌تواند باری را که بیش از

۵۰ برابر وزن خودش است، حمل کند.»

بررسی گزینه‌ها:

در گزینه «۱» گفته: اگر مورچه ۱۰ گرم باشد، نمی‌تواند باری بیش از ۶۰ گرم را جابه‌جا کند، در حالی که طبق عبارت سؤال می‌تواند تا ۵۰۰ گرم را حمل کند.

در گزینه «۲» گفته: مورچه‌ای به وزن ۳ گرم قادر به حمل بار ۱۵ گرمی نیست، در حالی که طبق عبارت سؤال می‌تواند ۱۵۰ گرم را حمل کند.

در گزینه «۳» گفته: مورچه‌ای به وزن ۳۰ گرم نمی‌تواند بار ۵۰ گرمی را حمل کند.

در گزینه «۴» گفته: اگر چیزی ۱۰۰ گرم باشد، مورچه‌ای به وزن ۲ گرم می‌تواند آن را حمل کند که صحیح است.

فیلم پاسخ

۵۵ عین ما فيه الجمع السّالم:

- ① إِنِّي أَحَبُّ أَنْ أَكُونَ زَائِرَ مَرْقَدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ (ع).
- ② هَذَا حِوَارٌ يُؤَدِّي إِلَى تَعَارُفِنَا بِشَكْلِ أَسْرَعٍ وَ أَجْمَلٍ.
- ③ نَحْنُ تَرَكْنَا صَفُوفَنَا فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ وَ عَشْرَ دَقَائِقٍ.
- ④ الْفَائِزُ الْأَوَّلُ أَخَذَ جَائِزَتَيْنِ اثْنَتَيْنِ بَعْدَ الْمُبَارَاةِ.

پاسخ

۱ در گزینه «۱»: «المؤمنين» جمع مذکر سالم است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۲»: جمع وجود ندارد.

در گزینه «۳»: «صفوف» و «دقائق» جمع‌های مکسر هستند.

در گزینه «۴»: اسم مثنی داریم، ولی جمع وجود ندارد.

فیلم پاسخ

۵۶. في أيّ عبارة جاء المضاف إليه؟

- ① قرأت كتابين اثنين في المكتبة العامة.
- ② اشتريت أربعة كتبٍ من السوق الكبير.
- ③ جاء واحدٌ وعشرون تلميذاً إلى المدرسة.
- ④ زُرنا الإمام (ع) في اليوم العشرين من صفر.

پاسخ

۲. در میان اعداد اصلی و ترتیبی، تنها محدود ۳ تا ۱۰ به صورت مضاف إليه ظاهر می شوند و لذا «کُتب» مضاف إليه است.

فیلم پاسخ

۵۷ عین الفعل مُجَرَّدًا:

① تَعَلَّمُوا دروسَکُم وابتَعِدُوا عَنِ الْکَسَلِ.

② الإِصْعَارُ رِيحٌ تَنْتَقِلُ مِنْ مَكَانٍ إِلَى مَكَانٍ.

③ إِسْتَرْجَعْتُ حَاسُوْبِي مِنْ صَدِيقِي.

④ إِعْلَمْ أَنَّ الشَّجَرَةَ تَنْمُو مِنْ حَبَّةٍ صَغِيرَةٍ.

پاسخ

۴ فعل‌های «تَعَلَّمُوا، ابْتَعِدُوا، تَنْتَقِلُ، إِسْتَرْجَعْتُ» همگی مزید هستند، ولی فعل‌های «إِعْلَمْ و تَنْمُو» مجرد هستند و در هیچ‌یک از وزن‌های ثلاثی مزید نمی‌باشند.

فیلم پاسخ

۵۸ عَيْن ما فيه الضمير المتصل أكثر:

① نحن ندرس في غُرفتنا الهادئة.

② أنتما و صديقاتكما نشيطاتٌ جداً.

③ هذا الفلاحُ يعملُ في مزرعته كثيراً.

④ جاء عليٌّ و أبوه إلى بيتي أمس.

پاسخ

۴ در گزینه «۴» دو ضمیر متصل «ه - ی» وجود دارد، ولی در دیگر گزینه‌ها یک ضمیر به ترتیب «نا - کما - ه» ضمیرهای متصل هستند.

فیلم پاسخ

۵۹ عَيْنِ الصَّحِيحِ: «يَحْتَفِلُ الْإِيرَانِيُّونَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ أَيَّامِ السَّنَةِ الْهَجَرِيَّةِ الشَّمْسِيَّةِ».

① يَحْتَفِلُ: مضارع، مفرد مذکر غائب، مزید ثلاثیّ من باب إنفعال

② الْإِيرَانِيُّونَ: اسم، جمع سالم للمذکر، مفرد: ایران

③ أَوَّلَ: اسم، من الأعداد الأصليّة، مؤنّثه: أولى

④ الْهَجَرِيَّةِ: اسم، مفرد مؤنّث، صفة و موصوفها «السّنة»

پاسخ

۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۱»: «يَحْتَفِلُ» از باب «افتعال» است.

در گزینه «۲»: مفرد آن «الإیرانیّ» است.

در گزینه «۳»: «أَوَّلَ» از اعداد ترتیبی است.

بدانید

اسم‌هایی که دارای یای مشدّد (یای نسبت) هستند، ترکیب وصفی می‌سازند؛ مانند هجریّ، شمسیّ

فیلم پاسخ

۶۰ عَيْنِ الْخَطَا: «النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا»

① النَّاسُ: اسم جمع، مذکر

② نِيَامٌ: اسم، جمع مکسر، مفرد: نائم

③ مَاتُوا: فعل ماضی، جمع مذکر غائب، ثلاثی مجرد

④ انْتَبَهُوا: فعل أمر، ثلاثی مزید، مِنْ مادّة «ن ب ه»

پاسخ

۴۰ «انتبهوا» ماضی است از باب «إِفْتَعَال» نه امر (امرش به صورت

إِنْتَبَهُوا می آید.)

بدانید

کلماتی مانند «انتقام، انتباه، انتخاب، انتشار و ...» که بعد از نون، ت آمده است، حتماً بر وزن «افْتَعَال» هستند، نه «إِنْفَعَال» و لذا «ن» جزو سه حرف اصلی آنهاست.

فیلم پاسخ

۶۱ کدام مورد دربارهٔ پیشینهٔ تاریخ‌نگاری نادرست است؟

- ۱ رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی علم تاریخ در دورهٔ یونان باستان داشته است.
 - ۲ یکی از تفاوت‌های تاریخ‌نگاری نوین با دوران گذشته این است که، تمام ابعاد مختلف زندگی مردم و جامعه را بررسی می‌کند.
 - ۳ قدیمی‌ترین متن تاریخی بیش از ۴ هزار سال قدمت دارد و به خط یونانی است.
 - ۴ در تاریخ‌نگاری نوین از یافته‌های علوم مختلف استفاده می‌شود.
- ۳ به خط کهن مصری است.

پاسخ

فیلم پاسخ

۶۲ کدام موارد به‌ترتیب مربوط به مراحل سوم و پنجم در

پژوهش‌های تاریخی است؟

- ۱ مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر می‌شود- شبیه به کار کارآگاهان پلیس است.
- ۲ میزان دقت و صحت را ارزیابی می‌کنند- نیازمند روش‌ها و مهارت‌های خاصی هستند.
- ۳ تنظیم و دسته‌بندی در این مرحله صورت می‌گیرد- نیازمند روش‌ها و مهارت‌های خاصی هستند.
- ۴ از اصالت سند و جعلی نبودن آن اطمینان کسب می‌کنند- مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر می‌شود.

پاسخ

۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: مربوط به مرحله دوم است. (تدوین پرسش‌ها)- صحیح است.
- گزینه «۳»: مربوط به مرحله چهارم است. (گردآوری و تنظیم اطلاعات)- صحیح است.
- گزینه «۴»: صحیح است- مربوط به مرحله دوم است. (تدوین پرسش‌ها)

فیلم پاسخ

۶۳ کدام گاه‌شماری‌ها در ایران دوران اسلامی رواج نداشت؟

- ① دوازده حیوانی - جلالی
- ② اوستایی - بابلی
- ③ دوازده حیوانی - یزدگردی
- ④ یزدگردی - هجری خورشیدی

پاسخ

② در ایران دوران اسلامی، گاه‌شماری هجری قمری رایج شد، اما در کنار آن گاه‌شماری‌های دیگری مانند یزدگردی، جلالی، دوازده حیوانی و هجری خورشیدی نیز رواج یافت.

فیلم پاسخ

۶۴ کدام مورد پیرامون تاریخ و مکان صحیح است؟

- ۱) مقدمه کتاب‌العبر به تأثیر تاریخ بر اخلاق و رفتار آدمیان در اقلیم‌های مختلف پرداخته است.
- ۲) جغرافیای تاریخی به مطالعه تأثیر عوامل جغرافیایی بر رویدادهای تاریخی می‌پردازد.
- ۳) تکامل کشفیات باستان‌شناسی به اهمیت نقشه‌ها در مطالعه تاریخ در دو قرن اخیر افزوده است.
- ۴) نقشه‌های تاریخی اطلاعات مهمی را درباره جلوه‌های حیات اجتماعی انسان در اختیار مورخان بزرگ قدیمی همچون هرودت قرار داده‌اند.

پاسخ

۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: مقدمه کتاب‌العبر به تأثیر جغرافیا بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص دارد.
- گزینه «۳»: با تکامل شیوه‌های پژوهش در تاریخ در دو قرن اخیر، مورخان به اهمیت نقشه‌ها پی برده‌اند.
- گزینه «۴»: تاریخ‌نگارانی همچون هرودت به جلوه‌های حیات اجتماعی اهمیت کمی می‌دادند و این ویژگی تاریخ‌نگاری مدرن است.

۶۵ چند مورد از موارد زیر پیرامون مراحل کار باستان‌شناسان

صحیح است؟

الف) نخستین گام باستان‌شناسان، حفاری برای بیرون آوردن آثار است.

ب) باستان‌شناسان پس از حفاری و برخورد با اثر، ابتدا آن را از خاک خارج می‌کنند.

پ) بررسی روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آنها بر یکدیگر، مربوط به مرحله دوم کار باستان‌شناسان است.

ت) سنگ‌نوشته روزتا، تنها به خط یونانی نوشته شده است و در زمان اشغال مصر توسط ناپلئون کشف شد.

۱) صفر

۲) ۱

۳) ۲

۴) ۳

پاسخ

۱) بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) نخستین گام باستان‌شناسان، شناسایی و کشف مکان‌ها است.

ب) پس از حفاری و برخورد با اثر، نخست نقشه آن بنا را مشخص می‌کنند.

پ) این کار مربوط به مرحله استخراج و تنظیم اطلاعات است.

ت) به خط یونانی و مصر باستان نوشته شده است.

فیلم پاسخ

۶۶ یافته‌های به‌دست آمده از منطقه چغاگلان در شهرستان مهران

نشان‌دهنده چیست؟

- ① اعتقادات انسان‌های اولیه با مخاطرات زندگی آنان ارتباط داشته است.
- ② سنگ، اصلی‌ترین ماده انسان برای ساخت ابزار بوده است.
- ③ ساکنان این منطقه از نخستین گردآورندگان خوراک بوده‌اند.
- ④ رام کردن جانوران در بیشتر نقاط جهان خصوصاً این منطقه رواج داشته است.

پاسخ

- ③ یافته‌های به‌دست آمده از کاوش‌های تپه چغاگلان در شهرستان مهران نشان می‌دهد که ساکنان این منطقه از نخستین گردآورندگان خوراک بوده‌اند.

فیلم پاسخ

۶۷ از نظر تاریخ بین‌النهرین کدام گزینه به لحاظ زمانی بر گزاره‌های دیگر تقدم دارد؟

- ۱ این پادشاه اقدامات مهمی در زمینه کشاورزی و قانون‌گذاری انجام داد.
- ۲ او امپراتوری بزرگی تشکیل داد که از سواحل شرقی دریای مدیترانه تا کوه‌های زاگرس امتداد داشت.
- ۳ آن‌ها قدرت را به دست گرفتند و سلسله بابل قدیم را تأسیس کردند.
- ۴ آن‌ها با غارت و ویران کردن حکومت‌های همجوار، بر ثروت خود می‌افزودند.

پاسخ

۲ (۱) حمورابی

(۲) سارگن ← قدیمی‌تر از همه

(۳) قوم آموری

(۴) آشوریان

فصل

فصل ۲: جهان در عصر باستان؛ میراث بشری

واحد یادگیری

درس ۴: پیدایش تمدن؛ بین‌النهرین و مصر

زیرواحد یادگیری

تمدن‌های نخستین

حیطه شناختی

پیشرفته

فیلم پاسخ

۶۸ در کدام گزینه دو مورد از آموزه‌ها و تعالیم بودا است؟

- ۱) سرچشمه درد ما آرزو و خواستن است - از چهار راه مقدس می‌توان به سعادت رسید.
- ۲) بودا در زیر درخت مقدس در معبد ماهابادی به روشنایی رسید - تعالیم بودا با استقبال برهمنان مواجه شد.
- ۳) با رسیدن به نیروانا می‌توان به درد و رنج خاتمه داد - آیین بودا با باورهای آمیخته به خرافات هندی مقابله کرد.
- ۴) با رسیدن به نیروانا می‌توان بر آرزو و خواستن غلبه کرد - معبد بودایی ماهابادی در استان بیهار هند قرار دارد.

پاسخ

۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه «۱»: از هشت راه مقدس می‌توان به سعادت (نیروانا) رسید.
- گزینه «۲»: تعالیم بودا، با مخالفت و دشمنی برهمنان هندی مواجه شد.
- گزینه «۳»: درد و رنج در سراسر زندگی وجود دارد و بی‌پایان است.

فیلم پاسخ

۶۹ کدام یک به ترتیب از اقدامات مؤثر سلسله چهاین و سلسله هان است؟

- ۱ تکمیل دیوار چین - سوزاندن کتاب‌های کنفوسیوس
- ۲ تکمیل دیوار چین - انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول کنفوسیوس
- ۳ گشایش راه ابریشم - انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول کنفوسیوس
- ۴ گشایش راه ابریشم - تکمیل دیوار چین

پاسخ

۲ یکی از اقدامات مؤثر سلسله چهاین و شخص شی هوانگ‌تی تکمیل دیوار چین بوده است. یکی از اقدامات مؤثر سلسله هان که تبدیل به سنتی ماندگار در تاریخ چین شد، انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول کنفوسیوس است.

فیلم پاسخ

۷۰. کدام گزینه زیر درباره تاریخ یونان و روم باستان صحیح است؟

الف) مهم‌ترین شهری که طایفه‌های بیابانگرد پس از ورود به شبه‌جزیره یونان برپا کردند، میسن نام داشت.

ب) حکومت هخامنشی به صورت مخفیانه در جنگ‌های پلوپونزی از آتن حمایت مالی می‌کرد.

پ) فیلیپ پیش از اقدام برای فتح مصر به قتل رسید.

ت) در یونان باستان در نتیجه جنگ‌ها و فتوحات خارجی طبقه‌ای از ثروتمندان و اشراف برآمده بودند.

ث) ۵۰ سال بعد از کنستانتین، مسیحیت دین رسمی امپراتوری روم شد.

ج) شرط ورود به مناصب دولتی در امپراتوری روم، حضور در ده نبرد بوده است.

۱) ب - پ

۲) ج - ت

۳) ث - الف

۴) الف - ب

پاسخ

۳) بررسی عبارات:

الف) صحیح است.

ب) حکومت هخامنشی از اسپارت حمایت مخفیانه می‌کرد.

پ) پیش از اقدام برای حمله به ایران به قتل رسید.

ت) در اثر تجارت خارجی و توسعه دریانوردی، طبقه‌ای از ثروتمندان و اشراف برآمده بودند.

ث) صحیح است.

ج) صحیح است.

فیلم پاسخ

۷۱. کدام مورد دربارهٔ مفاهیم اساسی دانش جغرافیا صحیح است؟

- ① جغرافیا قدیمی‌ترین دانش بشری است.
- ② مکان همان پدیده و پدیده همان مکان است.
- ③ دید ترکیبی یعنی مطالعهٔ همهٔ جنبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان
- ④ سد شاه عباسی از سوی یونسکو به‌عنوان شاهکار نبوغ و خلاقیت شناخته شده است.

پاسخ

۳. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: یکی از قدیمی‌ترین دانش‌های بشری است، نه قدیمی‌ترین دانش.

گزینهٔ «۲»: در هر مکان پدیده‌های مختلفی وجود دارند.

گزینهٔ «۴»: این عبارت دربارهٔ سازه‌های آبی شوشتر است.

فیلم پاسخ

۷۲. چند مورد از موارد زیر به ترتیب به مرحله‌های چهارم و دوم

پژوهش در جغرافیا اشاره دارد؟

- ۱) پس از جمع‌آوری اطلاعات انجام می‌شود - به صورت میدانی و کتابخانه‌ای انجام می‌شود.
- ۲) پیشنهادها و زمینه‌های ایجاد مسئله در آن ارائه می‌شود - به میزان دانش و تجربیات پژوهشگر بستگی دارد.
- ۳) اطلاعات غیرضروری حذف می‌شوند - سؤال پژوهش مطرح می‌شود.
- ۴) از روش‌های آماری می‌توان در این مرحله استفاده کرد - فرضیه‌ها، نقش راهنمای محقق را دارد.

پاسخ

۴) مرحله چهارم پردازش اطلاعات است و قسمت اول همه گزینه‌ها درست هستند و فقط گزینه «۲» غلط است؛ زیرا به تدوین فرضیه اشاره دارد.

مرحله دوم تدوین فرضیه است:

رد گزینه «۱»: مربوط به جمع‌آوری اطلاعات (مرحله سوم) است.

رد گزینه «۲»: مربوط به تدوین فرضیه (مرحله دوم) است.

رد گزینه «۳»: مربوط به طرح سؤال و بیان مسئله (مرحله اول) است.

۷۳. موقعیت ریاضی است که نام دیگر آن است و این موقعیت برای ایران بین عرض جغرافیایی و طول جغرافیایی است.

① محل دقیق هر پدیده - موقعیت نسبی - ۲۵ تا ۴۰ درجه - ۴۰ تا ۶۳ درجه

② محل دقیق هر پدیده - موقعیت مطلق - ۲۵ تا ۴۰ درجه - ۴۴ تا ۶۳ درجه

③ طول و عرض جغرافیایی خاص یک مکان - موقعیت مطلق - ۴۰ تا ۶۳ درجه - ۲۵ تا ۴۰ درجه

④ طول و عرض جغرافیایی خاص یک مکان - موقعیت نسبی - ۴۴ تا ۶۳ درجه - ۲۵ تا ۴۰ درجه

پاسخ

② موقعیت ریاضی همان موقعیت مطلق است که به معنی محل دقیق هر پدیده، براساس طول و عرض جغرافیایی است. (بخش اول همه گزینه‌ها صحیح است) و ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی و در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی قرار دارد.

۷۴. کدام گزینه بیانگر ارتباط درستی در خصوص اهمیت

خلیج فارس نیست؟

① حدود ۶۶ درصد از ذخایر نفت جهان ← بزرگ‌ترین منبع انرژی جهان

② قرار گرفتن در قلب ناحیه سیاسی و فرهنگی جهان اسلام ←

ثروتمندی کشورهای این ناحیه

③ حلقه زنجیره حمل و نقل کالا و نفت ← ارزش و نقش ارتباطی

④ کانون توجه صادرکنندگان کالاهای صنعتی ← درآمدهای ناشی از

فروش نفت خام

پاسخ

② ثروتمندی کشورهای منطقه به سرازیر شدن دلارهای نفتی به

منطقه اشاره دارد نه قرار گرفتن در قلب ناحیه سیاسی و فرهنگی

جهان اسلام

۷۵. کدام یک از مرزهای ایران ۸۷۵۵ کیلومتر است و ایران با چند

کشور مرز خشکی یا آبی دارد و به ترتیب کمترین و بیشترین

مرز مشترک با کدام کشورها است؟

① سیاسی - ۱۵ کشور - ارمنستان - عراق

② دریایی - ۱۴ کشور - عراق - کویت

③ خشکی - ۱۵ کشور - ترکیه - ارمنستان

④ مجموع مرزهای خشکی و دریایی و رودخانه‌ای - ۱۵ کشور - ترکیه -

کویت

پاسخ

① حدود ۸۷۵۵ کیلومتر مجموع مرزهای مشترک سیاسی ایران با

همسایگانش است.

ایران با ۱۵ کشور مرز خشکی یا آبی دارد که عراق بیشترین و

ارمنستان کمترین مرز مشترک را دارند.

فیلم پاسخ

۷۶. به ترتیب آریو برزن و رزمندگان اسلام در عملیات مرصاد با استفاده از کدام ناهمواری‌ها به دفاع از ایران در برابر بیگانگان پرداختند؟

- ① تنگه تکاب - تنگه چهارزبر
- ② گردنه آوج - تنگه چهارزبر
- ③ گردنه آوج - تنگه تکاب
- ④ تنگه چهارزبر - تنگه تکاب

پاسخ

① آریو برزن با استفاده از تنگه تکاب در ارتفاعات زاگرس و رزمندگان اسلام در عملیات مرصاد با استفاده از تنگه چهارزبر در کرمانشاه به دفاع از ایران پرداختند.

فصل

فصل ۲: جغرافیای طبیعی ایران

واحد یادگیری

درس ۴: ناهمواری‌های ایران

زیرواحد یادگیری

اهمیت و پیدایش ناهمواری‌های ایران

حیطه شناختی

مقدماتی

فیلم پاسخ

۷۷. کدام موارد پیرامون تقسیمات ناهمواری‌های ایران نادرست است؟

الف) شیب عمومی کوه‌های منطقه تالش به سمت آذربایجان بیش از خزر است.

ب) آلاداغ جزو کوه‌هایی است که به صورت موازی و منظم در شمال شرقی ایران قرار دارد.

پ) کوه‌های مریخی جزو منطقه کوهستانی مرکزی است.

ت) قله دماوند در دوره کواترنر پدید آمده است.

ث) ضلع جنوبی مثلث منطقه کوهستانی مرکزی، کوه جغتای است.

۱ الف - ت

۲ ث - پ

۳ پ - ت

۴ ب - ث

پاسخ

۲ بررسی عبارات:

الف) بالعکس است.

ب) صحیح است.

پ) جزو کوه‌های شرقی و جنوب شرقی است.

ت) صحیح است.

ث) کوه بزمان ضلع جنوبی مثلث است.

فیلم پاسخ

۷۸. کدام مورد دربارهٔ زاگرس نادرست است؟

① انتظار می‌رود توفان‌های گردوغبار در ایلام و لرستان طی سال‌های آینده افزایش یابد.

② افزایش رسوبات و سیلاب‌دشت باعث تغییر در مجاری رودها می‌شود.

③ بلندترین قله زاگرس، زردکوه با ۴۱۰۰ متر ارتفاع است.

④ گنبد نمکی جاشک - خورموج در استان بوشهر قرار دارد.

③ بلندترین قلهٔ زاگرس، دنا با ۴۱۳۰ متر ارتفاع است.

۷۹. چند مورد از موارد زیر به ترتیب درباره علل پیدایش دشت‌ها

صحیح است؟

الف) انحلال مواد آهکی ← دشت ارژن

ب) فرو نشست بخشی از پوسته زمین ← دشت نهاوند

پ) چین خوردگی ← ماهی دشت

ت) گسل خوردگی ← دشت لوت

۱) صفر

۲) ۱

۳) ۲

۴) ۳

پاسخ

۳) بررسی عبارات:

الف) صحیح است.

ب) دشت نهاوند بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی

پست به وجود آمده است.

پ) ماهی دشت اثر انحلال مواد آهکی و هموار شدن زمین‌ها است.

ت) صحیح است.

فیلم پاسخ

۸۰ شرقی‌ترین جلگه‌ها، به ترتیب در شمال و جنوب ایران کدام هستند؟

- ۱ گرگان - میناب
- ۲ میناب - باهو کلات
- ۳ گرگان - باهو کلات
- ۴ باهو کلات - گرگان

پاسخ

۳ همان‌طور که در نقشه پراکندگی جلگه‌ها می‌بینید: شرقی‌ترین‌ها از شمال: جلگه گرگان و از جنوب: جلگه باهو کلات است.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: زندگی اجتماعی

واحد یادگیری
درس ۱: کنش‌های ما

زیرواحد یادگیری
کنش ما انسان‌ها چه ویژگی‌هایی دارد؟

حیطه شناختی
مقدماتی

۸۱. عبارات کدام گزینه به ترتیب به «هدف‌دار بودن کنش»، «قرار

گرفتن بر سر دو راهی» و «معنادار بودن کنش» اشاره دارد؟

۱ پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از هر کنشگری

پرسید- ارادی بودن کنش- با توجه به ویژگی آگاهانه، ارادی و

هدف‌دار بودن، کنش انسان برخلاف سایر مخلوقات، معنادار است.

۲ ممکن است فرد همیشه به آن نرسد- آگاهانه بودن کنش- انسان‌ها

با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند.

۳ تا نباشد، هیچ کنشی انجام نمی‌شود- هدف‌دار بودن کنش- در

صورتی می‌توانیم به یک کنش پاسخ مناسب بدهیم که معنای آن را

دریابیم.

۴ فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود، اگر چه ممکن

است همیشه به آن نرسد- ارادی بودن کنش- مراجعه به دفترچه

راهنمای یک کالا نشان‌دهنده این ویژگی است.

پاسخ

۱

• هدف‌دار بودن: پرسش «چرا چنین کاری کردی؟» را می‌توان از

هر کنشگری پرسید؛ زیرا فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام

می‌شود؛ اگر چه ممکن است همیشه به آن نرسد.

• قرار گرفتن بر سر دو راهی: ویژگی ارادی بودن کنش

• معنادار بودن کنش: با توجه به ویژگی‌های آگاهانه، ارادی و

هدف‌دار بودن، کنش انسان برخلاف سایر مخلوقات، معنادار است.

انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: درست- نادرست: ارادی بودن- درست

گزینه «۳»: نادرست: آگاهانه بودن- نادرست: ارادی بودن- درست

گزینه «۴»: درست- درست- نادرست: آگاهانه بودن

فیلم پاسخ

۸۲ هر یک از عبارتهای زیر، به‌ترتیب به کدام مفهوم اشاره دارد؟
«ارزش‌های اجتماعی - شیوه احوال‌پرسی از دیگران -
فرزندآوری - خردترین پدیده اجتماعی»

- ۱) کنش اجتماعی - پدیده اجتماعی - هنجار اجتماعی - کنترل اجتماعی
- ۲) پدیده اجتماعی - هنجار اجتماعی - ارزش اجتماعی - کنش اجتماعی
- ۳) جامعه‌پذیری - ارزش اجتماعی - پدیده اجتماعی - هنجار اجتماعی
- ۴) پدیده اجتماعی - جامعه‌پذیری - کنش اجتماعی - ارزش اجتماعی

پاسخ

۲

- ارزش‌های اجتماعی، هنجار اجتماعی، کنترل اجتماعی، جامعه‌پذیری و ... همگی نمونه‌هایی از پدیده‌های اجتماعی هستند.
- شیوه احوال‌پرسی از دیگران، هنجار اجتماعی است.

میدانید

- هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.
- فرزندآوری از ارزش‌های اجتماعی است.
- خردترین پدیده اجتماعی، کنش اجتماعی است.

میدانید

به کنش اجتماعی و پیامدهای آن، «پدیده اجتماعی» می‌گویند.

فیلم پاسخ

۸۳ چند مورد از عبارت‌های زیر به ترتیب، به شباهت جهان اجتماعی با موجود زنده و چند مورد به تفاوت آنها اشاره دارد؟
«اعضای متفاوت - تأمین هدف مشترک - آگاهی مشترک و عمومی - نظم اعتباری - تداوم از طریق زاد و ولد - برخورداری از نظم - وابستگی اعضا به یکدیگر»

① دو - پنج

② پنج - دو

③ چهار - سه

④ سه - چهار

پاسخ

۳

- شباهت جهان اجتماعی با موجودات زنده: داشتن اعضای متفاوت - تأمین هدف مشترک - برخورداری از نظم - وابستگی اعضا به یکدیگر (۴ مورد)
- تفاوت جهان اجتماعی با موجودات زنده: آگاهی مشترک و عمومی - نظم اعتباری - تداوم (موجود زنده) از طریق زاد و ولد (۳ مورد)

نکته

تفاوت جهان اجتماعی با موجود زنده:

- نوع نظم:
 - موجود زنده: نظم تکوینی
 - جهان اجتماعی: نظم اعتباری و قراردادی و ارادی
- نوع تداوم:
 - موجود زنده: زاد و ولد و وراثت
 - جهان اجتماعی: انتقال فرهنگ به نسل بعد

فیلم پاسخ

۸۴ به ترتیب علت هر یک از موارد زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) تغییر آرمان‌ها و ارزش‌های زندگی آدمیان

ب) ورود پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی به زندگی انسان

ج) روی آوردن انسان به دسته‌بندی

د) قرار گرفتن زندگی اجتماعی بشر در مسیر خوشبختی و

سعادت بیشتر

۱) شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماوراءطبیعی - ارتباط با زندگی

اجتماعی - رهایی از سردرگمی - شناخت صحیح جهان اجتماعی از

پدیده‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراءطبیعی

۲) ورود پدیده‌های تکوینی به جهان اجتماعی - گسترش جهان

اجتماعی - ایجاد نظم - گسترش دانش و آگاهی جهان اجتماعی

۳) شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماوراءطبیعی - تأثیر بر زندگی

انسان - رهایی از سردرگمی - ورود پدیده‌های طبیعی به جهان

اجتماعی

۴) ورود پدیده‌های طبیعی به جهان اجتماعی - تغییر آرمان‌ها و

ارزش‌های زندگی آدمیان - ایجاد نظم - زندگی اعضای جهان

اجتماعی براساس شناخت صحیح

پاسخ

۱ الف) شناخت خداوند، فرشتگان و جهان ماوراءطبیعی، آرمان‌ها و

ارزش‌های زندگی آدمیان را تغییر می‌دهد.

ب) پدیده‌های طبیعی و ماوراءطبیعی به واسطه ارتباطی که با زندگی

اجتماعی انسان دارند، وارد جهان اجتماعی می‌شوند.

ج) انسان‌ها برای رهایی از سردرگمی و ایجاد نظم، به دسته‌بندی

روی می‌آورند.

د) هر چه جهان اجتماعی شناخت صحیح بیشتری از پدیده‌های

اجتماعی، طبیعی و ماوراءطبیعی داشته باشد و اعضای آن براساس

این شناخت‌های صحیح زندگی کنند، زندگی اجتماعی بشر در مسیر

خوشبختی و سعادت بیشتری قرار می‌گیرد.

نکته

فیلم پاسخ

- اندازه جهان هر فرد ← وسعت فکر او
- اندازه گستره جهان اجتماعی ← دانش و آگاهی آن
- مرزهای جهان اجتماعی ← مرزهای دانش آن

۸۵ پدیده‌های زیر را به ترتیب، از نظر عینی و ذهنی بودن و اندازه و دامنه مشخص کنید.

«سازمان ملل - جامعه - فرهنگ - ناقوس کلیسا»

- ۱) کلان و عینی - خرد و محسوس - نامحسوس و کلان - خرد و ذهنی
- ۲) کلان و نامحسوس - کلان و ذهنی - عینی و محسوس - میانه و نامحسوس
- ۳) عینی و محسوس - نامحسوس و عینی - ذهنی و نامحسوس - خرد و عینی

- ۴) کلان و محسوس - عینی و کلان - ذهنی و کلان - خرد و محسوس

پاسخ

۴

- سازمان ملل ← عینی (محسوس) و کلان
- جامعه ← عینی (محسوس) و کلان
- فرهنگ ← ذهنی (نامحسوس) و کلان
- ناقوس کلیسا ← عینی (محسوس) و خرد (نکته: نمادها همگی پدیده‌های خرد هستند).

نکته

صورت سؤال از شما خواسته هم از نظر «عینی و ذهنی» بودن و هم از نظر «خرد و کلان» بودن پدیده‌ها را مشخص کنید اما گزینه «۳» قسمت اول فقط بُعد عینی و ذهنی را آورده، پس رد می‌شود. از طرفی مترادف‌ها را نیز یاد بگیرید.

- عینی ← محسوس
- ذهنی ← نامحسوس

فیلم پاسخ

فصل ۱: زندگی اجتماعی

واحد یادگیری
درس ۴: تشریح جهان اجتماعی

زیرواحد یادگیری
لایه‌های جهان اجتماعی کدام‌اند؟

حیطه شناختی
مقدماتی

۸۶ هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب در کدام قسمت از جدول قرار می‌گیرند؟

- ۱) برای دانا شدن، باید به مدرسه رفت.
- ۲) برحسب شرایط در زمینه‌های مختلف قابل تغییرند.
- ۳) تأثیر تعیین‌کننده بر جهان اجتماعی دارند.
- ۴) انسان، تربیت‌پذیر است.

لایه عمیق	لایه سطحی
«الف»	«ب»

- ۱) ب - الف - الف - ب
- ۲) ب - ب - الف - الف
- ۳) ب - الف - ب - الف
- ۴) الف - ب - الف - ب

پاسخ

- ۲) ۱) برای دانا شدن باید به مدرسه رفت. ← هنجار (لایه سطحی جهان اجتماعی): «ب»
- ۲) برحسب شرایط در زمینه‌های مختلف قابل تغییرند. ← هنجارها و نمادها (لایه سطحی جهان اجتماعی): «ب»
- ۳) تأثیر تعیین‌کننده بر جهان اجتماعی دارند. ← لایه‌های عمیق جهان اجتماعی: «الف»
- ۴) انسان، تربیت‌پذیر است. ← عقیده نهاد تعلیم و تربیت (لایه عمیق جهان اجتماعی): «الف»

میدانید

- لایه‌های نهاد تعلیم و تربیت:
- نمادها ← دفتر، قلم، دانش آموز، کلاس و ...
 - هنجارها ← برای دانا شدن باید به مدرسه رفت.
 - ارزش‌ها ← دانایی بهتر از نادانی است.
 - عقاید ← انسان، تربیت‌پذیر است.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: زندگی اجتماعیواحد یادگیری
درس ۵: جهان‌های اجتماعیزیر واحد یادگیری
جهان اجتماعی یا جهان‌های اجتماعی؟حیطه شناختی
مقدماتی

۸۷ چند مورد از عبارت‌های زیر در مورد جهان اجتماعی درست است؟
 الف) اگر ما فقط جهانی را ببینیم که در آن متولد شده‌ایم، شاید گمان کنیم جهان‌های اجتماعی متفاوتی وجود دارند.
 ب) هر جهان اجتماعی، تغییرات و تفاوت‌های مختلفی را درون خود می‌پذیرد.
 ج) تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی و عناصر محوری باشد، درون یک جهان اجتماعی پذیرفته است.
 د) تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آنها، سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مشابه می‌شود.

۱ یک

۲ دو

۳ سه

۴ چهار

پاسخ

۱ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) اگر ما فقط جهانی را ببینیم که در آن متولد شده‌ایم، شاید گمان کنیم جهان اجتماعی تنها یک شکل دارد.
 ج) تفاوت‌هایی که مربوط به لایه‌های عمیق جهان اجتماعی و عناصر محوری باشد، آن را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌کند.
 د) تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و همچنین تنوع اراده و اختیار آنها، سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف می‌شود.

نکته

تغییرات جهان اجتماعی:

نتیجه
- سطحی (در هنجارها و نمادها) ← درون یک جهان اجتماعی رخ می‌دهند.

نتیجه
- عمیق (در عقاید و ارزش‌ها) ← جهان اجتماعی را به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌کنند.

فیلم پاسخ

۸ پاسخ سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) هر جهان اجتماعی، از چه طریقی پابرجاست؟

ب) ساختن جهان اجتماعی جدید نیازمند چیست؟

ج) هر یک از ما در برابر نتایج کنش گذشتگان، چگونه

کنشگری نیستیم؟

۱) فعالیت و خلاقیت کنشگران - مشارکت اجتماعی افراد - فعال و خلاق

۲) مشارکت اجتماعی افراد - خلاقیت و فعالیت کنشگران - خلاق و منفعل

۳) مشارکت اجتماعی افراد - پیدایش و گسترش آگاهی و اراده‌ای

نوین - منفعل و مجبور

۴) فعالیت و خلاقیت کنشگران - اراده و اختیار انسان - فعال و خلاق

پاسخ

۳ الف) جهان اجتماعی از طریق مشارکت اجتماعی افراد،

پابرجاست.

ب) ساختن جهان اجتماعی جدید، نیازمند پیدایش و گسترش آگاهی

و اراده‌ای نوین است و ممکن است جهان موجود از بسط آن

جلوگیری کند.

ج) هر یک از ما در برابر نتایج کنش گذشتگان صرفاً کنش‌گری

منفعل و مجبور نیستیم، بلکه می‌توانیم یا در جهت تداوم، گسترش و

پیشرفت این جهان حرکت کنیم یا در مسیر حرکت به سوی جهان

اجتماعی جدیدی گام برداریم.

نکته

هر جهان اجتماعی تا زمانی که از طریق مشارکت اجتماعی افراد،

پابرجاست، پیامدهای آن نیز باقی است. با تغییر جهان اجتماعی

موجود و در پی آن، برداشته شدن الزام‌هایش، جهان اجتماعی

جدیدی شکل می‌گیرد و الزام‌های دیگری به دنبال می‌آورد که بر

فعالیت اجتماعی اعضای آن تأثیر می‌گذارد.

فیلم پاسخ

فصل
فصل ۱: زندگی اجتماعی

واحد یادگیری
درس ۶: پیامدهای جهان اجتماعی

زیرواحد یادگیری
پیامدهای جهان اجتماعی فرصت‌اند یا محدودیت؟

حیطه شناختی
پیشرفته

۸۹ کدام گزینه به ترتیب مصداق فرهنگ‌های دنیاگریز و فرصت‌ها

و محدودیت‌های جهان اجتماعی است؟

- ۱) استعدادها و سرمایه‌های معنوی انسان را نادیده می‌گیرند - به یکدیگر وابسته‌اند، اما می‌توانند بدون هم محقق شوند.
- ۲) نسبت به نیازهای مادی و دنیوی انسان بی‌توجه نیستند - پیامدهای جهان اجتماعی همواره محدودکننده انسان است.
- ۳) از توانمندی‌های آدمی برای آباد کردن این جهان استفاده نمی‌کنند - به یکدیگر وابسته‌اند، اما می‌توانند بدون هم محقق شوند.
- ۴) مانع بسط ابعاد دنیوی وجود انسان می‌شوند - به صورت حقوق و تکالیف افراد ظاهر می‌شوند.

پاسخ

۴

• ویژگی جهان‌های دنیاگریز:

- ۱- مانع بسط ابعاد دنیوی وجود انسان می‌شوند.
- ۲- نسبت به نیازهای مادی و دنیوی انسان بی‌توجه‌اند.
- ۳- از توانمندی‌های آدمی برای آباد کردن این جهان استفاده نمی‌کنند.
- فرصت‌ها و محدودیت‌ها:
- ۱- دو روی یک سکه‌اند.
- ۲- به هم وابسته‌اند و بدون هم محقق نمی‌شوند.
- ۳- نسبی هستند؛ یعنی برای هر فرد متفاوت هستند.
- ۴- به صورت حقوق و تکالیف ظاهر می‌شوند.

میدانید

هر جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش‌های خود، افق‌ها و ظرفیت‌های جدیدی برای انسان فراهم می‌کند و ممکن است ظرفیت‌ها و توانمندی‌های دیگر بشر را نادیده بگیرد.

فیلم پاسخ

۹۰. پیامد هر یک از عبارت‌های زیر چیست؟

الف) رواج کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا

ب) افول علوم عقلانی و وحیانی

ج) قفس آهنین

۱) افول کنش‌های مذهبی و اخلاقی - گسترش عقلانیت ابزاری - اسیر

شدن انسان در نظام اجتماعی پیچیده

۲) تنگ شدن عرصه بر کنش‌های عاطفی و اخلاقی - زوال معنا و

عقلانیت ذاتی - از دست رفتن اراده و آزادی انسان‌ها

۳) قفس آهنین - تنگ شدن عرصه بر کنش‌های عقلانی - سپرده شدن

داوری به تمایلات افراد و گروه‌های متفرق

۴) طرد عناصر مقدس و معنوی از جهان - از دست رفتن امکان ارزیابی

ارزش‌ها و آرمان‌های بشری - توسعه عقلانیت ابزاری

پاسخ

۲) الف) در جهان متجدد، کنش‌هایی که اهداف دنیوی را به وسیله علوم تجربی تعقیب می‌کنند، به شدت رواج می‌یابند. رواج این دسته از کنش‌های حسابگرانه معطوف به دنیا، عرصه را بر سایر کنش‌های انسانی، مانند کنش‌های عاطفی و اخلاقی تنگ می‌کند.

ب) جهان متجدد فقط علومی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند. با افول علوم فراتجربی (عقلانی و وحیانی) در این جهان، امکان ارزیابی ارزش‌ها و آرمان‌های بشری که پدیده‌های فرا تجربی‌اند از دست می‌رود و داوری درباره این امور به تمایلات افراد و گروه‌های متفرق سپرده می‌شود، از این روند به زوال معنا و عقلانیت ذاتی یاد می‌شود.

ج) زوال کنش‌های عاطفی و اخلاقی در جهان متجدد به تدریج انسان را اسیر نظام اجتماعی پیچیده‌ای می‌سازد که مثل قفس آهنین، همه ابعاد وجود آنان را احاطه می‌کند و فرصت رهایی از این قفس خودساخته را از آنان می‌گیرد. از این روند به از دست رفتن اراده و آزادی انسان‌ها یاد می‌شود.

فیلم پاسخ

۹۱. کدام گزینه با عبارت «ذهن انسان به صورت طبیعی بر اساس قواعدی می‌اندیشد» نادرست است؟

- ۱) قواعد و قوانین منطقی را منطق‌دانان پدید نیاورده و بلکه آنها را دسته‌بندی و ارائه کردند.
- ۲) بدون دانستن قواعد منطقی نیز ممکن است افراد استدلالات و تعاریف درستی ارائه کنند.
- ۳) منطق‌دانان این قواعد را کشف نکرده‌اند بلکه آنها را توضیح داده‌اند تا از خطای ذهن جلوگیری کنند.
- ۴) این قواعد ساخته و پرداخته انسان‌ها نیست اما دانستن و به‌کار بستن آنها، به تشخیص سریع خطاها کمک می‌کند.

پاسخ

۳) ذهن انسان به صورت طبیعی بر اساس قواعدی می‌اندیشد. منطق‌دانان این قواعد را کشف کرده‌اند و به صورت علم منطق در اختیار ما قرار داده‌اند. گرچه ذهن انسان به طور طبیعی منطقی رفتار می‌کند و بدون دانستن نام‌های این قواعد، آنها را در زندگی خود به کار می‌برد؛ اما ذهن همواره در معرض خطا و لغزش قرار دارد و معمولاً در استدلال‌های پیچیده یا تعریف دقیق اصطلاحات خاص، دچار اشتباه می‌شود. به همین دلیل با به کارگیری علم منطق که به دسته‌بندی و توضیح قواعد ذهن می‌پردازد، سریع‌تر و دقیق‌تر می‌توان عومل لغزش و خطای ذهن را تشخیص داد.

۹۲. چه تعداد از عبارات زیر می‌توانند به عنوان مقدمات یک

استدلال به کار روند؟

- لطفاً وارد فضای سبز نشوید.
- هواپیما ساعت ۱۱:۰۰ پرواز خواهد کرد.
- کتاب‌هایی که در کتابخانه قرار دارند.
- کاش کنکور امسال ساده باشد.

۱ یک

۲ دو

۳ سه

۴ صفر

پاسخ

۱

بدانید

در تصدیق معمولاً چیزی را به چیزی نسبت می‌دهیم یا چیزی را از چیزی سلب می‌کنیم، به این ترتیب می‌توانیم در مورد آن حکم و قضاوت داشته باشیم؛ بنابراین جملات امری، پرسشی یا احساسی که در آن‌ها چیزی به چیزی نسبت داده نمی‌شود یا قضاوتی در مورد آن نمی‌توان داشت، تصدیق نیستند.

بررسی عبارات:

عبارت اول: امری است و تصدیق نیست.

عبارت دوم: ساعت پرواز به آن نسبت داده شده است و تصدیق است.

عبارت سوم: چیزی به چیزی نسبت داده نشده و جمله ناقص است، پس تصدیق نیست.

عبارت چهارم: جمله احساسی است و تصدیق نیست.

فصل

بخش ۱: منطق و مباحث آن

واحد یادگیری

درس ۱: منطق، ترازوی اندیشه

زیرواحد یادگیری

دو بخش اصلی منطق: تعریف و استدلال

حیطه شناختی

مقدماتی

۹۳. کدام عبارت درست است؟

- ۱ علم بشری چیزی جز تعریف و استدلال نیست.
- ۲ علم منطق به دو بخش تصور و تصدیق تقسیم می‌گردد.
- ۳ آشنایی نسبت به مفاهیم و الفاظ به ساخت تعریف درست کمک می‌کند.
- ۴ در استدلال‌ها از تصدیقات معلوم بهره می‌بریم و اصلاً کاری با تصورات نداریم.

پاسخ

- ۳ پیش از پرداختن به مبحث تعریف، لازم است با نکاتی درباره مفاهیم و الفاظ آشنا شویم. بنابراین لازمه مبحث تعریف، آشنایی نسبت به مفاهیم و الفاظ است.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه‌های «۱» و «۲»: علم بشری به دو بخش تصور و تصدیق تقسیم می‌شود و دو حیطه علم منطق تعریف و استدلال است، یعنی ممکن است تصور یا تصدیقی در ذهن ما باشد که براساس آن تعریف یا استدلالی شکل نگرفته باشد.
- گزینه «۴»: چون تصورات تشکیل‌دهنده تصدیقات هستند و تصدیقات نیز تشکیل‌دهنده استدلال‌ها هستند پس در استدلال‌ها هم از تصورات بهره می‌بریم.

۹۴. در کدام گزینه دلالت التزامی در هیچ کدام از بخش‌های

مشخص شده وجود ندارد؟

- ۱) از اداره اجازه گرفتیم که اگر امکان دارد من جلسه را اداره کنم.
- ۲) همسرم گفت: ایتالیا قهرمان جهان شد و جام را به کشورش برد.
- ۳) دستش را بالا برد و با صدای آرام گفت دست بالای دست بسیار است.
- ۴) وقتی ماشین آن‌ها خراب شده بود، پای راننده هم زخمی شده بود.

پاسخ

۴) دلالت لفظ بر معنا در خراب شدن «ماشین» و زخمی شدن «پای راننده»، دلالت بر بخشی از معنای اصلی است؛ بنابراین تضمینی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: لفظ «اداره»، ابتدا به معنای التزامی به کار رفته؛ زیرا در اینجا منظور مسئولین اداره است نه خود اداره، سپس در پایان جمله نیز دلالتش مطابقی است.

گزینه «۲»: به ترتیب دلالت لفظ «ایتالیا» ابتدا التزامی است؛ چون منظور تیم ورزشی ایتالیا است نه کشور ایتالیا و دلالت «جام» مطابقی است.

گزینه «۳»: دلالت لفظ «دست» به ترتیب مطابقی و در قسمت دوم به معنای قدرت است، که دلالت التزامی دارد.

دلالت در جملات کنایه‌ای یا استعاری، التزامی است؛ مانند جمله «دست بالای دست بسیار است.» که منظور این است که همیشه قدرتی هست که از این قدرت بیشتر باشد.

۹۵. کدام گزینه فقط حاوی مفاهیم کلی است؟

- ۱) این درختان زیبای باغ ما - میدان آزادی
- ۲) میدان آزادی - دوشنبه شب
- ۳) مریخ - میزهای آبی کلاس
- ۴) میزهای آبی کلاس - دوشنبه شب

پاسخ

۴ بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «این درختان زیبای باغ ما» به دلیل آنکه در ابتدای آن ضمیر اشاره «این» وجود دارد، مفهوم جزئی است. - «میدان آزادی» اسم خاص است و مفهوم جزئی می‌شود.
گزینه «۲»: «میدان آزادی» اسم خاص و مفهوم جزئی است. - «دوشنبه شب» مفهوم کلی است.
گزینه «۳»: مریخ اسم خاص است، پس مفهوم جزئی می‌شود. - «میزهای آبی کلاس» مفهوم کلی است.
گزینه «۴»: «میزهای آبی کلاس» مفهوم کلی است. - «دوشنبه شب» مفهوم کلی است.

نکته

هر مفهومی که یکی از چهار ویژگی زیر را داشته باشد، مفهوم جزئی هستند:

۱- مفهوم اشاره به لفظ داشته باشد. ۲- مفهوم مورد نظر اسم خاص باشد، توجه کنید که نباید تصور کنید که چون شهرهای مختلف میدانی به نام میدان آزادی دارند پس این مفهوم مصادیق متعدد دارد و مفهوم کلی است، بلکه مهم است که در گفتگو یا متن وقتی نام میدان آزادی آورده می‌شود مشخص است که کدام میدان آزادی مدنظر است. ۳- ضمیر اشاره «این، آن، همان و ...» در ابتدای عبارت آمده باشد. ۴- جمله به گونه‌ای باشد که چیزی را به کل یک مجموعه نسبت داده باشیم نه اینکه به تک تک مصادیق آن مثل «صندلی‌های کلاس هجده عدد است»، هجده عدد به کل صندلی‌های کلاس نسبت داده شده نه به تک تک صندلی‌ها، ولی در

«صندلی‌های کلاس آبی است»، آبی به تک تک مصادیق صندلی کلاس نسبت داده شده است.

نکته

روزهای هفته، ماه‌های سال همگی مفهوم کلی هستند.

منطق

فصل

بخش ۲: روابط میان ذهن، زبان و خارج

واحد یادگیری

درس ۳: مفهوم و مصداق

زیرواحد یادگیری

مفهوم جزئی و مفهوم کلی

حیطه شناختی

مقدماتی

۹۶. رابطه مفاهیم کدام گزینه شبیه رابطه مفاهیم «مایع» و «غیرآب» است؟

- ۱ سبب و غیرمیوه
- ۲ خواندنی و غیرکتاب
- ۳ دود و آتش
- ۴ حیوان و علفخوار

پاسخ

۲. رابطه آب و مایع رابطه عموم و خصوص مطلق است و آب اخص از مایع است، بنابراین رابطه غیرآب و مایع، عموم و خصوص من وجه است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: سبب و میوه رابطه عموم و خصوص مطلق دارند در صورتی که سبب اخص از میوه است، بنابراین رابطه غیرمیوه و سبب رابطه تباین است.

گزینه «۲»: رابطه خواندنی و کتاب، عموم و خصوص مطلق است در صورتی که کتاب اخص از خواندنی است، بنابراین رابطه غیرکتاب و خواندنی رابطه عموم و خصوص من وجه است.

گزینه «۳»: رابطه دود و آتش رابطه تباین است.

گزینه «۴»: رابطه حیوان و علفخوار رابطه عموم و خصوص مطلق است.

فصل

بخش ۲: روابط میان ذهن، زبان و خارج

واحد یادگیری

درس ۳: مفهوم و مصداق

زیرواحد یادگیری

رابطه میان مصادیق دو مفهوم کلی

حیطه شناختی

پیشرفته

۹۷. در یک طبقه‌بندی درست از مفاهیم، مفاهیمی که در یک طبقه قرار می‌گیرند نسبت به یکدیگر باید رابطه داشته باشند که مثال آن است.

۱) عموم و خصوص مطلق - جانوران، آبزیان، ماهی‌ها

۲) تباین - گیاهان، درختان، میوه‌ها

۳) عموم و خصوص مطلق - جانداران، جانوران، پستانداران

۴) تباین - اسب، گاو، گوسفند

۴. در یک طبقه‌بندی درست، اقسام مختلف یک مفهوم، یعنی مفاهیمی که در یک طبقه قرار می‌گیرند، باید نسبت به یکدیگر رابطه تباین داشته باشند. (رد گزینه‌های «۱» و «۳») مانند «اسب، گاو و گوسفند» که در گزینه «۴» آمده است. رابطه میان گیاه و درخت تباین نیست. (رد گزینه «۲»)

فصل

بخش ۲: روابط میان ذهن، زبان و خارج

واحد یادگیری

درس ۳: مفهوم و مصداق

زیرواحد یادگیری

استفاده از نسبت‌های چهارگانه در طبقه‌بندی

مفاهیم

حیطه شناختی

مقدماتی

۹۸. برای کدام یک از مفاهیم زیر، تعریف از طریق ذکر مصادیق امکان پذیر نیست؟

- ۱ کتاب
- ۲ موسیقی
- ۳ طعم
- ۴ ابهت

پاسخ

۴ در تعریف از طریق ذکر مصادیق، به ذکر نمونه‌ها یا تصاویری از مصادیق مفهوم موردنظر می‌پردازیم. این شیوه از تعریف در مواردی مناسب است که بتوان به نحوی مصادیق آن مفهوم را به افراد معرفی کرد. در مفاهیمی که در گزینه‌ها آمده تنها مفهوم «ابهت» یک مفهوم ذهنی است که قابلیت اشاره به مصداق خاصی در عالم خارج را ندارد.

فصل
بخش ۳: تعریف

واحد یادگیری
درس ۴: انواع و شرایط تعریف

زیر واحد یادگیری
ترکیب انواع تعریف با یکدیگر

حیطه شناختی
مقدماتی

۹۹. نوع کدام تعریف به درستی ذکر نشده است؟

- ۱) نداجا: نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران (تعریف لغوی)
- ۲) پیامبر: انسانی که به او وحی می‌گردد مثل: ابراهیم، موسی و عیسی علیه السلام (صرفاً تعریف مفهومی)
- ۳) دانشجو: کسی که لزوماً دارای مدرک دیپلم است. (تعریف مفهومی)
- ۴) میوه: سیب، گلایی، موز و ... (تعریف از طریق ذکر مصادیق)

پاسخ

- ۲ همه گزینه‌ها درست بیان شده است به جز گزینه «۲» که هم تعریف مفهومی دارد و هم تعریف با ذکر مصادیق بنابراین این تعریف را باید تعریف ترکیبی بدانیم.

فصل
بخش ۳: تعریف

واحد یادگیری
درس ۴: انواع و شرایط تعریف

زیر واحد یادگیری
شرایط تعریف صحیح

حیطه شناختی
پیشرفته

۱۰۰. ایراد کدام تعریف به درستی بیان نشده است؟

- ۱) پرندگان: جانورانی که پرواز می کنند. (نه جامع است نه مانع)
- ۲) اسب: حیواناتی که علف می خورند. (مانع نیست)
- ۳) آبگوشت: غذایی متشکل از آب و گوشت. (دوری است)
- ۴) مستطیل: شکل چهارضلعی که در آن اضلاع روبه روی هم موازی اند. (مانع نیست)

پاسخ

۳) بررسی گزینه ها:

گزینه «۱»: این تعریف جامع نیست؛ زیرا پرندگانی مثل مرغ را دربر نمی گیرد و همچنین مانع نیست؛ زیرا جانورانی مثل مگس پرواز می کنند که پرنده نیستند.

گزینه «۲»: این تعریف مانع نیست؛ زیرا حیواناتی مثل گاو و الاغ و ... را هم دربر می گیرد.

گزینه «۳»: این تعریف دوری نیست؛ زیرا مفاهیم آبگوشت، آب و گوشت مصداق مشترک ندارند و سه مفهوم جدا از هم هستند.

گزینه «۴»: این تعریف مانع نیست؛ زیرا شکل های دیگری چون مربع، متوازی الاضلاع و ... را دربر می گیرد.